सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

सेतू अभ्यासक्रम

(Bridge course)

इयत्ता - तिसरी

शैक्षणिक वर्ष २०२१ - २०२२

ज्ञानसेवा तु सफल्यम्

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे

सेतू अभ्यासक्रम (ब्रीज कोर्स) : इयत्ता तिसरी

- प्रवर्तक : शालेय शिक्षण विभाग,महाराष्ट्र शासन
- प्रकाशक : राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
- प्रेरणा : **मा. वंदना कृष्णा**, (भा.प्र.से.)
  अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय,मुंबई.
- मार्गदर्शक : **मा.विशाल सोळंकी**, (भा.प्र.से.)
  आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
  मा.राहुल द्विवेदी(भा.प्र.से.)
  राज्य प्रकल्प संचालक,महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद,मुंबई.
- संपादक : **मा. दिनकर टेमकर**
  संचालक,राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
- सहसंपादक : **डॉ.विलास पाटील**
  सहसंचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
- कार्यकारी संपादक: **विकास गरड**,
  प्र.प्राचार्य, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
  डॉ.प्रभाकर क्षीरसागर
  वरिष्ठ अधिव्याख्याता, गणित विभाग,
  राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
  वृषाली गायकवाड
  अधिव्याख्याता, गणित विभाग,
  राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
- संपादन सहाय्य : **वैशाली गाढवे ,भक्ती जोशी**
  विषय सहाय्यक,गणित विभाग,
  राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद ,महाराष्ट्र, पुणे.
- निर्मिती सदस्य :
  १. **वैशाली गाढवे ,** विषय सहाय्यक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र , पुणे
  २. **सुनिता लहाने,** विषय सहाय्यक, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, अमरावती.
  ३. **रमेश राजाराम झिटे,** विषय सहाय्यक, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, ठाणे
  ४. **दत्तात्रय दादू पाटील,** सहशिक्षक, विद्यामंदिर नागाव, ता. करवीर, कोल्हापूर.
  ५. **प्रभाकर काकडे ,** मुख्याध्यापक, प्राथ.शाळा गाढे जळगाव, ता.जि.औरंगाबाद
  ६. **मिलिंद खिल्लारे** ,विषय साधनव्यक्ती , औरंगाबाद.

विद्यार्थ्यांशी हितगुज

विद्यार्थी मित्रांनो, मागील शैक्षणिक वर्षात तुम्ही ऑनलाइन व इतर विविध मार्गाने तुमचं शिक्षण सुरू ठेवलंत. **या शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीला काही दिवस मागील इयत्तेच्या पाठ्यक्रमाची उजळणी व्हावी आणि या वर्षीच्या इयत्तेच्या अभ्यासक्रमाची पूर्वतयारी हे उद्दिष्ट ठेवून तुमच्यासाठी हा सेतू अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे.**

१. सेतू अभ्यासक्रम एकूण ४५ दिवसांचा असून त्यात ठराविक कालावधी नंतर तीन चाचण्यांचा समावेश आहे.
२. मागील शैक्षणिक वर्षात तुम्ही नेमके काय शिकला हे समजण्यासाठी आणि पुढील इयत्तेचा पाठ्यक्रम समजून घेण्यासाठी हा सेतू अभ्यासक्रम तुम्हाला मदत करणार आहे.
३. हा सेतू अभ्यास दिवसनिहाय क्रमाने सोडवावा.
४. यात दिवसनिहाय तयार केलेल्या कृतिपत्रिकांचा समावेश आहे. तुम्ही दिलेल्या नियोजनाप्रमाणे कृतिपत्रिका स्वप्रयत्नाने सोडवाव्यात.
५. कृतिपत्रिका सोडवताना अडचण आल्यास शिक्षक किंवा पालकांची मदत घ्या.
६. प्रत्येक कृतिपत्रिकेत दिलेला पाठ्यांश अधिक चांगल्या रीतीने समजून घेण्यासाठी व्हिडीओ लिंक दिल्या आहेत, त्यांचा उपयोग करून संकल्पना समजून घ्या.
७. दिलेल्या नियोजनानुसार येणाऱ्या चाचण्या सोडवा. चाचणी सोडवून झाल्यावर शिक्षकांकडून तपासून घ्या. शेवटी दिलेल्या उत्तरसूचीच्या मदतीने आपल्या उत्तरांची खात्री करा.
८. न समजलेला किंवा अवघड वाटणारा भाग समजून घेण्यासाठी शिक्षकांची किंवा पालकांची मदत घ्या.

हा सेतू अभ्यासक्रम यशस्वीरीत्या पूर्ण करण्यासाठी मन:पूर्वक शुभेच्छा !

शिक्षक / पालकांसाठी सूचना

Covid-१९ च्या उद्भवलेल्या परिस्थितीमुळे मागील शैक्षणिक वर्षात प्रत्यक्ष विद्यार्थी समोर असताना वर्ग अध्यापन होऊ शकले नाही. नव्या शैक्षणिक वर्षात ही शाळा कधी सुरू होतील याबाबत अनिश्चितता आहे. मागील शैक्षणिक वर्षात आपण ऑनलाइन माध्यमातून सर्व विद्यार्थ्यांपर्यंत शिक्षण पोहोचवण्यासाठी विविध प्रयत्न केलेत. **मागील शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थ्यांनी केलेल्या अध्ययनाची उजळणी व्हावी तसेच नवीन शैक्षणिक वर्षात शिकाव्या लागणाऱ्या अभ्यासक्रमाची पूर्वतयारी हा दुहेरी उद्देश ठेवून हा सेतू अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे.**

१. सेतू अभ्यासक्रम एकूण ४५ दिवसांचा असून त्यात ठराविक कालावधीनंतर घ्यावयाच्या एकूण तीन चाचण्यांचा समावेश आहे.
२. सेतू अभ्यासक्रम हा मागील इयत्तेच्या पाठ्यक्रमावर आधारित असून मागील इयत्तेचा पाठ्यक्रम व सध्याच्या इयत्तेचा पाठ्यक्रम यांना जोडणारा दुवा आहे.
३. सदर अभ्यासक्रम हा इयत्तानिहाय व विषयनिहाय तयार करण्यात आला असून तो मागील इयत्तेच्या पाठ्यपुस्तकाशी संलग्न व त्यातील घटकांवर आधारित आहे.
४. सदर अभ्यासक्रमात घटक व उपघटकनिहाय कृतिपत्रिकांचा(वर्कशीट) समावेश आहे.कृतिपत्रिका या अध्ययन निष्पत्ती / क्षमता विधाने डोळ्यासमोर ठेवून तयार करण्यात आल्या आहेत.
५. कृतिपत्रिका या सामान्यपणे सहा भागांत देलेल्या आहेत.इयत्तानिहाय त्यात थोडाफार फरक आढळून येईल.

पहिला भाग -अध्ययन निष्पत्ती- विद्यार्थी नेमके काय शिकणार आहे.
दुसरा भाग- थोड समजून घेऊ -संकल्पनांचे स्पष्टीकरण
तिसरा भाग - चला सराव करू - सरावासाठी उदाहरणे
चौथा भाग – सोडवून पाहू - विद्यार्थ्यांना संकल्पना समजली की नाही हे पाहण्यासाठी प्रश्न / कृती / स्वाध्याय.

पाचवा भाग - थोडी मदत - संकल्पना अधिक चांगल्या रीतीने समजून घेण्यासाठी मदत हवी म्हणून व्हिडीओ लिंक, क़्यु आर कोड इत्यादीचा समावेश...

सहावा भाग - हे मला समजले – विद्यार्थ्यांनी स्वयंमूल्यांकन करावे यासाठी अध्ययन निष्पत्ती दर्शक विधाने.

६. मागील शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थी नेमके काय शिकले हे समजण्यासाठी, त्याची चाचपणी करण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांना पुढील इयत्तेतीलपाठ्यक्रम समजून घेण्यासाठी हा अभ्यासक्रम अत्यंत महत्त्वाचा ठरणार आहे.

७. शिक्षकांनी प्रत्येक विद्यार्थ्यांकडून सदरचा सेतू अभ्यासक्रम दिवसनिहाय नियोजनाप्रमाणे पूर्ण करून घ्यावा.

८. विद्यार्थी प्रत्येक कृतिपत्रिका(वर्कशीट) स्वप्रयत्नाने सोडवेल याकडे शिक्षकांनी लक्ष द्यावे, आवश्यक तेथे विद्यार्थ्यांना मदत करावी.

९. निश्चित केलेल्या कालावधीनंतर घ्यावयाच्या चाचण्या विद्यार्थ्यांकडून सोडवून घ्याव्यात, चाचण्या तपासून विद्यार्थीनिहाय गुणांची नोंद स्वतःकडे ठेवावी.

१०.चाचणी तपासताना विद्यार्थीनिहाय विश्लेषण करून मागे पडलेल्या विद्यार्थ्यांना अतिरिक्त पूरक मदत करावी.

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	दिवस क्रमांक	घटक
१	१	भौमितिक आकार
२	२	भौमितिक आकार
३	३	गमंत रेषेची
४	४	दैनंदिन व्यवहारातील विविध वस्तू वापरून आकृत्या काढण्याचा सराव करणे.
५	५	संख्यांची ओळख.
६	६	दशकाची ओळख.
७	७	वस्तू मोजून संख्या वाचन करणे.
८	८	संख्या वाचून संख्येचे शाब्दिक नाव लिहिता येणे.
९	९	१० चे गट करणे, दशकाची ओळख
१०	१०	संख्येचा टप्पा ओळखणे व शोधणे.
११	११	संख्येचा टप्पा ओळखणे व शोधणे. (सराव)
१२	१२	टप्प्याने बेरीज (तोंडी बेरीज पूर्व तयारी)
१३	१३	शून्याची बेरीज व वजाबाकी करता येणे.
१४	१४	गोष्टीतील बेरीज - १
१५	१५	वस्तूंच्या मदतीने वजाबाकी करणे.
१६	१६	**चाचणी क्रमांक - १**
१७	१७	वस्तूंच्या मदतीने वजाबाकी करणे.
१८	१८	वर्षातील महिन्यांची नावे.
१९	१९	संख्येचा लहान - मोठेपणा
२०	२०	लगतची, मागची व पुढची संख्या
२१	२१	चढता -उतरता क्रम
२२	२२	मूल्य व क्रमवाचक संख्यावाचन.
२३	२३	चित्राद्वारे क्रमवाचक संख्येचे वाचन.
२४	२४	हातच्याची बेरीज
२५	२५	दोन अंकी संख्येची हातच्याची बेरीज.
२६	२६	गोष्टीतील बेरीज
२७	२७	वजाबाकीसाठी दशक सुटा करणे.
२८	२८	वजबाकीवरील उदाहरणे.
२९	२९	टप्प्याने वजाबाकी (तोंडी वजाबाकी पूर्व तयारी)
३०	३०	वजाबाकी वरील सराव
३१	३१	नाणी आणि नोटा यांची ओळख.
३२	३२	**चाचणी क्रमांक - २**
३३	३३	लांबी मोजूया.
३४	३४	वजन करूया.

३५	३५	धारकता मोजूया.
३६	३६	माहितीचे व्यवस्थापन
३७	३७	माहितीचे व्यवस्थापन : अनुमान काढणे.
३८	३८	माहितीचे व्यवस्थापन : अनुमान काढणे.
३९	३९	आकृतिबंध
४०	४०	गुणाकार पूर्व तयारी.
४१	४१	गुणाकार संबोध सराव
४२	४२	संख्यावरील क्रिया : पाढे तयार करणे.
४३	४३	संख्यावरील क्रिया : पाढे तयार करणे.
४४	४४	संख्यावरील क्रिया : पाढे तयार करणे.
४५	४५	**चाचणी क्रमांक - ३**

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र

गणित सेतू अभ्यासक्रम

इयत्ता - तिसरी

विद्यार्थ्याचे नाव - .... क्षेत्राचे नाव - भूमिती

घटकाचे नाव - भौमितिक आकार

उपघटक - चला शोधूया वेगवेगळे आकार दिवस - पहिला

थोडे आठवूया

दिलेल्या वस्तू व आकार यांची जोडी लाव.

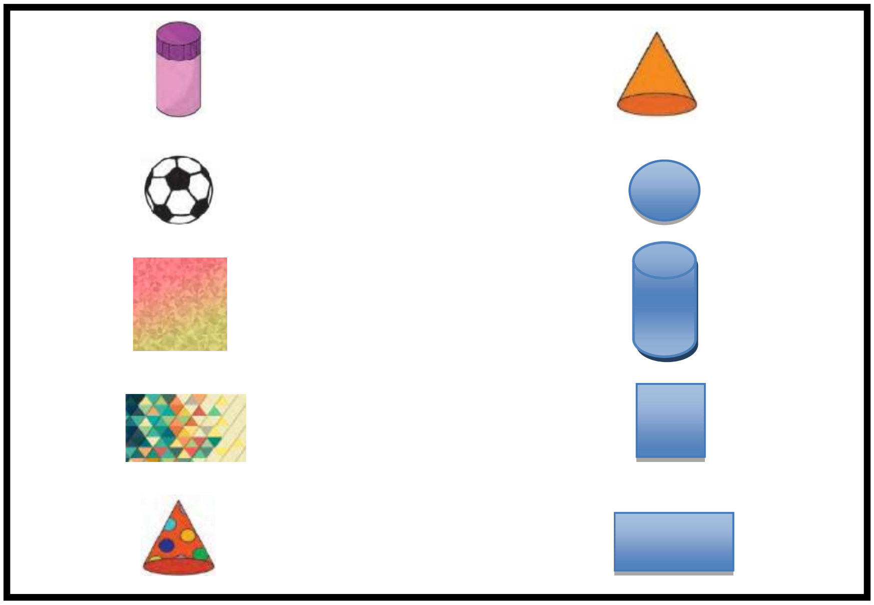

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला त्रिमितीय आकार आणि द्विमितीय आकार ओळखता येतात.

थोडी उजळणी

१. घरात असलेल्या विविध वस्तू जमा कर. उदा. डबा,पेला, तवा,आईसक्रीमचे कोन, बॉटल, चेंडू, लसूण, पुस्तक, पेन, पेन्सिल, रिकामी काडेपेटी, टूथपेस्टचे खोके, मिठाईचे खोके, वीट, कंपासपेटी, मेंदीचा कोन, बेलणे, खेळण्यातील गाडीचे टायर, पैशाची नाणी इत्यादी.

२. या वस्तूंचे समान आकारानुसार गट तयार कर.

३. त्या आकाराचे नाव कोणते ते माहित करून लिही.

४. ते गट दादा किंवा ताईला,आई किंवा बाबा यांना दाखवून बरोबर आहे की नाही ते पहा.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_312915940593926144186

सोडवून पाहू...

- घरी उपलब्ध असलेल्या गोष्टीमधून स्वत: शिकण्यास आव्हान देणे. तसेच घरातील मोठी बहीण किंवा भाऊ, आई वडील यांच्या मदतीने शिकता येईल असा स्वाध्याय देणे. नमुना उदाहरण :-
- घरी उपलब्ध असलेल्या भाज्यांच्या मदतीने मुलांना आकार शोधायला लावणे. तसेच घसरगुंडी तयार करून त्यावरून वस्तू सोडायला लावून निरीक्षण करायला सांगणे.

१. तुझ्या घरी असलेल्या भाज्यांची नावे सांग /लिही.

....

२.चित्रात दिलेल्या भाज्या ओळख व त्यांचे निरीक्षण कर.

....

३. सारख्या आकाराच्या भाज्या शोध व त्यांचे वेगवेगळे गट कर.

....

४. चित्रात दिलेल्या आकारासारखी कोणती भाजी तुझ्याकडे आहे ते सांग/लिही.

....

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - भूमिती | घटकाचे नाव - भौमितिक आकार

उपघटक - चला हाताळूया भौमितिक आकार | दिवस - दुसरा

थोडे आठवूया

१. या टेबलवर काही वस्तू ठेवल्या आहेत.त्या वस्तूंची नावे सांग.

....

....

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला वस्तूंचे [घनाकृतींचे] तिच्या भौतिक गुणधर्मानुसार स्वतःच्या शब्दात वर्णन करता येते. उदा.चेंडू घरंगळतो, बॉक्स घसरतो.

थोडी उजळणी

- तुझ्या घरातील व परिसरातील घरंगळणाऱ्या व घसरणाऱ्या वस्तूंची यादी कर.

....

....

....

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_3128133251578593281288 4?contentId=do_3129160380531425281297

शोधून पाहू...

- ❖ आता एक पुष्ठ किंवा लाकडी फळी, थर्माकोलची शीट यापैकी जे घरी असेल ते घे. त्याची घसरगुंडी तयार कर. म्हणजेच उतरती भिंतीला लावून ठेव. तू घरातील जमा केलेल्या वस्तू एक – एक करून या घसरगुंडीवरून सोड. निरीक्षण कर व वहीत लिही. कोणती वस्तू घसरत जाते आणि कोणती वस्तू घरंगळत जाते. वहीत लिहून झाल्यावर ताई किंवा दादाला दाखव.

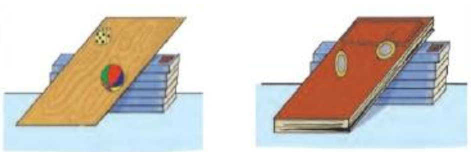

....

....

....

....

....

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - भूमिती
उपघटक - सरळ रेषा व वक्ररेषा ओळखणे.

घटकाचे नाव - गंमत रेषेची
दिवस - तिसरा

थोडे आठवूया

१. खाली दाखविल्याप्रमाणे कृती कर. जेंव्हा दोरा दोन हातात पकडून ताणला तर सरळ रेषा मिळते आणि दोरा ढिला सोडला तर वक्र रेषा मिळते.

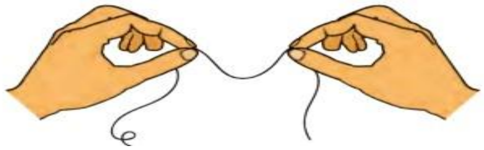

२. दोऱ्याच्या एका टोकाला दगड बांध आणि खाली सोड, कोणती रेषा मिळते ते सांग.

३. सरळरेषा व वक्ररेषा यांचा वापर करून नक्षी किंवा रांगोळी काढ.

४. दोरी व रांगोळीच्या सहाय्याने सरळ रेषा काढ.

५. वहीवर वक्ररेषा काढून ताई किंवा दादाला दाखव.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

- ✓ मला सरळ रेषा आणि वक्र रेषा ओळखता येतात.
- ✓ मला सरळ रेषा व वक्र रेषा मिळून छान रांगोळी काढता येत आहे.

थोडी उजळणी

१) दिलेल्या चित्रात उभी रेषा, आडवी रेषा, तिरपी रेषा व वक्र रेषा दिसते काय ?

....

२) हाताने उभी रेषा तिरपी रेषा व वक्र रेषा, आडवी रेषा, काढण्याचा सराव कर.

....

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3128098362538803201130

शोधून पाहू...

- ठिपक्यांची रांगोळी पाहून त्यात किती रेषा वक्र आणि किती रेषा सरळ आहेत ते निरीक्षण कर.

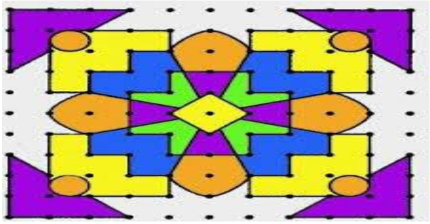

- खालील चित्राचे निरीक्षण कर त्यात वक्ररेषा आणि सरळरेषा किती ते लिही

वक्ररेषा .... सरळरेषा ....

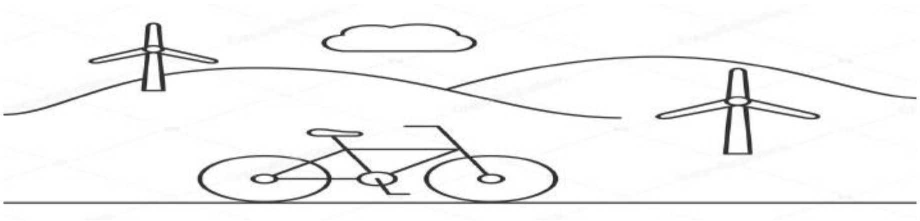

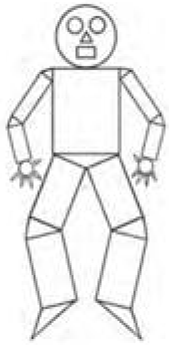

- सोबतच्या चित्रातील हे आकार ओळख व रंगव .

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - भूमिती

घटकाचे नाव - भौमितिक आकार

उपघटक - चला ओळखूया भौमितिक आकृत्या

दिवस - चौथा

थोडे आठवूया

१. कंपास, खोडरबर, वही, पुस्तक, वाटी अशा विविध वस्तू घे.

२. वस्तू ठेवून वस्तूभोवती खडूने/पेन्सिलने रेषा काढ.

३. तयार झालेला आकार ओळख.

४. खालील आकृत्यांतील त्रिकोण, वर्तुळ, आयत या आकारांना रिंगण कर.

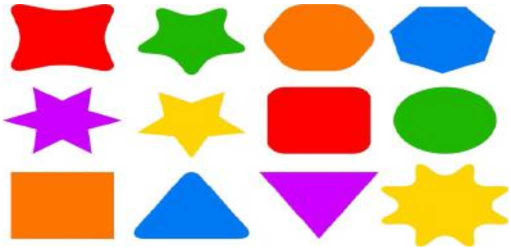

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला द्विमितीय आकार समजले व ओळखता येतात.

✓ आयत,चौरस,त्रिकोण,वर्तुळ हे आकार मला काढता येत आहेत.

थोडी उजळणी

१. खाली दिलेल्या चित्रातील पताकांचा आकार ओळख व नाव लिही.

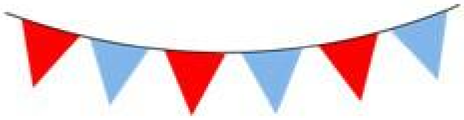

आकाराचे नाव - ....

२. खाली दिलेल्या चित्रातील आकाराला कडा व कोपरे किती ते निरीक्षण करून सांग.

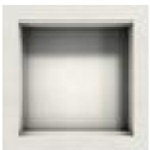

कडा [ ]

कोपरे [ ]

३. वस्तू पाहून त्याचा आकार काढ. उदा डबा, बॉटल, पाण्याचीटाकी, खिडकी, दरवाजा व विदूषक टोपी इत्यादी.

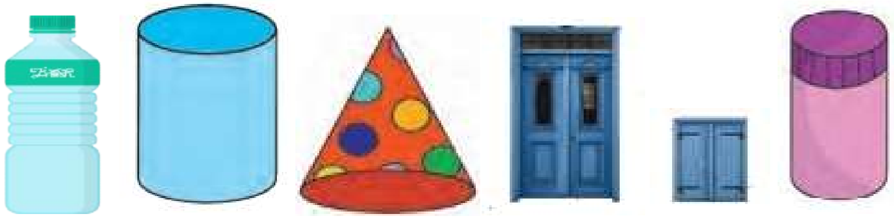

४. कागदावर आयत, चौरस, त्रिकोण व वर्तुळ काढून घे. त्यांना रंग असतील तर रंगव.

५. घरच्या फरशीवर खडूने आकार काढून त्या आकारावर छोटे खडे/बिया/शेंगदाणे किंवा मणी ठेव.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3128996637237166081249

शोधून पाहू...

❖ त्रिकोण व वर्तुळ,चौरस, आयत हे आकार वापरून वेगवेगळ्या रचना कर.

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

थोडे आठवूया

मोजून अंक लिही.

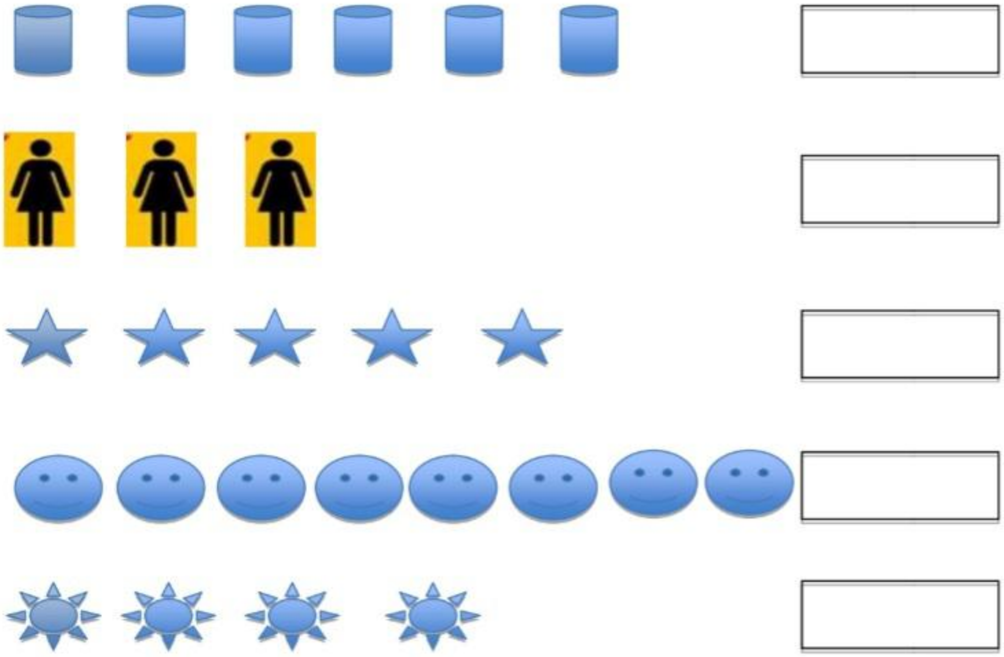

- चित्राला मोजून गोल करा. (गट करा) 4 चेंडूला रिंगण ◯ कर.

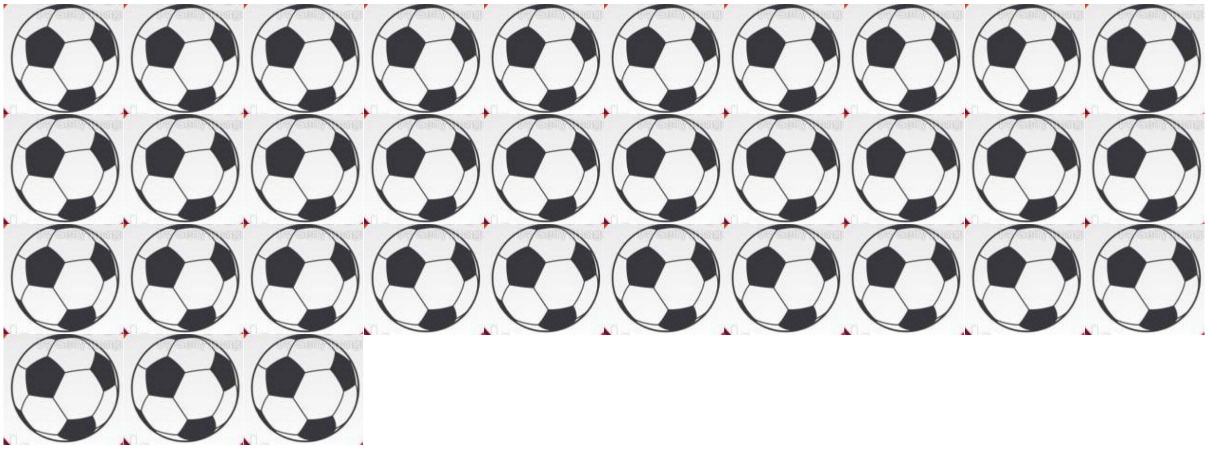

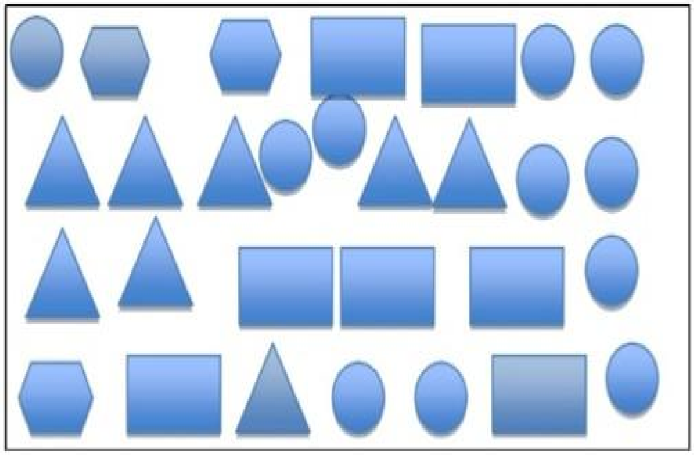

सोबतच्या आकृतीत किती गोल आहेत ? ☐

सोबतच्या आकृतीत किती चौकोन आहेत ? ☐

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान

घटकाचे नाव - मागील उजळणी

उपघटक - दशकाची ओळख

दिवस - सहावा

थोडे आठवूया

१० गोलांना रिंगण कर.

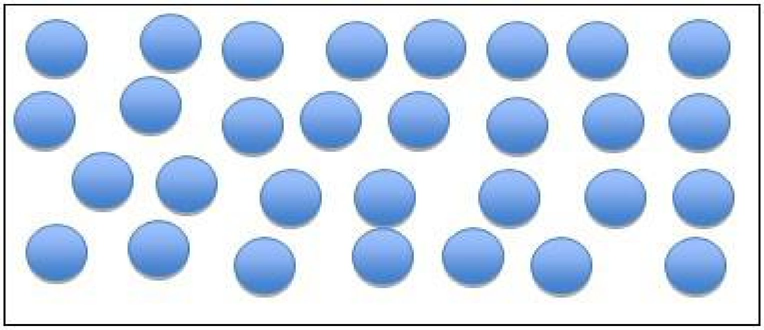

१० चे गट किती ? [ ]

राहिलेले गोल किती ? [ ]

एकूण गोल किती ? [ ]

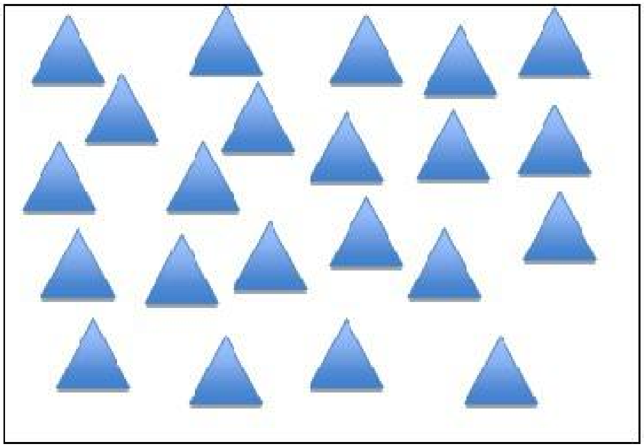

१० त्रिकोणाना रिंगण कर.

१० चे गट किती ? [ ]

राहिलेले त्रिकोण किती ? [ ]

एकूण त्रिकोण किती ? [ ]

- एकूण ३२ मासे आहेत तर १० चे किती गट होतील ? [ ]

  किती मासे शिल्लक राहतील ? [ ]
- मणी माळेवर ३२ मणी दाखव. त्यात १० चे किती गट आहेत ? [ ]
- तुझ्या हाताच्या बोटांचा १० चा गट केला तर किती गट होतील ? [ ]
- बस मध्ये ४२ माणसे आहेत १०-१० चे गट केले तर किती गट होतील ? [ ]
- रु ची १५ नाणी आहेत तर १० रुपयांच्या किती नोटा होतील ? [ ]
- व १ रु. किती नाणे होतील ? [ ]

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव -** संख्यांच्या जगात

उपघटक - वस्तू मोजून संख्या वाचता येणे. **दिवस -** सातवा

थोडे आठवूया

१. तुझ्या घरी असलेल्या विविध भांड्यांची संख्या माहित करून घे. प्रत्येकाने खाली दिलेल्या तक्त्यात तुमच्या घरी असलेल्या वस्तूंची संख्या लिहायची आहे. समजा जर तुमच्याकडे दिलेल्या तक्तातील वस्तू नसतील तर त्या रकान्यात काहीही लिहू नका. त्याव्यतिरिक्त दुसरी वस्तू असेल तर तिचे नाव लिहून किती आहेत ते लिहू शकता.

वस्तू	किती आहेत
ताट	
वाटी	
पेला	
प्लेट	
डब्बे	
चमचे	

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ संख्यांचे वाचन कसे करावे,वस्तू कशा मोजाव्या हे मला समजले.

थोडी उजळणी

- आता एक खेळ खेळूया.
- यासाठी दोन किंवा तीन जण खेळणारे हवेत.
- खेळण्याची सोंगटी/गोटी/डाईस घे.
- एका खेळाडूने सोंगटी २ वेळा टाकायची.
- दोन वेळा जे अंक येतील त्यापासून तयार होणारी संख्या जर या तक्त्यात असेल तर त्या संख्येला फुली मारायची.
- म्हणजे तुम्ही ते घर जिंकलेले असेल. तुम्ही हा खेळ दोघांमध्ये ही खेळू शकता, एकाने संख्या वाचायची आणि दुसऱ्याने ती संख्या ओळखून दाखवायची. सर्वात जास्त संख्या जो ओळखेल तो विजेता असेन.

१५	४४	२४	१६
५६	३२	१२	५६
६२	४२	१४	५१
४३	१३	५२	६४

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128 84?contentId=do_3128098463931596801133

मोडवून पाहू...

१. या फुलपाखराच्या पंखांवर असलेल्या संख्या ओळख व वाच.

२. चित्रातील फुलपाखरांच्या पंखांवर तुला आवडतील त्या दोन अंकी दोन संख्या लिही.

३. तुझ्या घरी असलेल्या वाहनांच्या नंबर प्लेटवरील संख्या लिहून काढ, घरातील इलेक्ट्रिक मीटर मध्ये कोणते अंक दिसतात ते बाबा किंवा दादा यांच्या मदतीने शोधून काढ, घरातील टी.व्ही.च्या रिमोटवर असलेल्या अंकांपासून संख्या तयार कर.

....

....

....

....

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव - संख्या वाचू-लिहूया**

उपघटक - संख्या ओळखून संख्येचे अक्षरी लेखन करता येणे. **दिवस - आठवा**

थोडे आठवूया

- तुझ्या घरातील सदस्यांची माहिती भर.

माहिती	संख्या	अक्षरी लेखन
तुझ्या घरातील एकूण सदस्य संख्या		
तुझ्या घरातील एकूण सदस्यांच्या हाताची संख्या		
तुझ्या घरातील एकूण सदस्यांच्या हाताच्या बोटांची संख्या		
तुझ्या घरातील एकूण सदस्यांच्या पायाच्या बोटांची संख्या		

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला संख्यांचे अक्षरी लेखन कसे करावे हे समजले.

थोडी उजळणी

१. खालील रिकाम्या आकारात कोणत्या संख्या येतील ते सांग व पुढील रिकाम्या जागी त्या संख्यांचे अक्षरी लेखन कर.

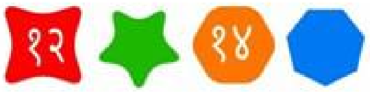

....

....

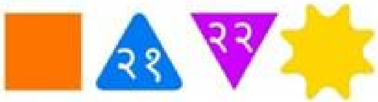

....

२. रिकाम्या चौकटीत कोणती संख्या येईल याचा विचार कर.

३. दिलेल्या संख्येचे अक्षरी लेखन कर.

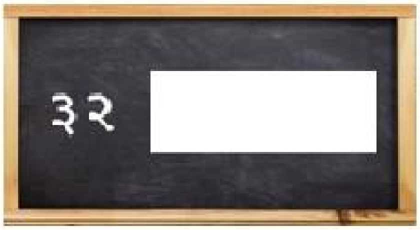

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129003578375290881466

शोधून पाहू...

१. फुलपाखरांच्या पंखांवर असलेल्या संख्यांच्या अंकांतून तुला आणखी दोन अंकी किती संख्या बनविता येतील, एक अंक एकदाच उपयोगात आणता येईल.

....

....

२. दिलेल्या अंकांपासून दोन अंकी संख्या तयार कर. अट फक्त एकच आहे कि एक अंक एकदाच उपयोगात आण.

४	३	०	८

....

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव - गट करून मोजणी,चित्रात दाखवलेली संख्या**

उपघटक - १०,१० चे गट करणे, १०चा एक गठ्ठा बांधणे म्हणजेच दशक बांधणी करणे, दहा व दशक या घराची ओळख. **दिवस - नववा**

थोडे आठवूया

१. नाणी व नोटा, काड्या आईसक्रिमच्या, बिया, चौकट वही, मणी, शेंगदाणे, फुटाणे
[१ रुपयाची नाणी खरी किंवा खोटी ही चालतील.]
यापैकी जे जे साहित्य घरात असेल ते घे आणि मोजून काढ. नंतर त्याचे १० चे गट कर.
ते गट मोजून घे आणि लिहून ठेव .दहाचे गट व उरलेले सुटे साहित्य किती याची नोंद वहीत कर .

२. कोणत्या क्रमांकाच्या चित्रातील काड्या मोजणे सोपे जाईल? आणि का ?

....

....

....

३. चित्रातील वस्तू मोज. १० चे किती गट होतील ते लिही तसेच किती उरतील ते लिही.

१० चे गट = ☐

किती उरतील = ☐

१० चे गट = ☐

किती उरतील = ☐

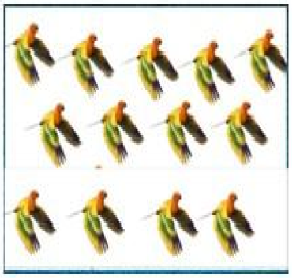

१० चे गट = ☐

किती उरतील = ☐

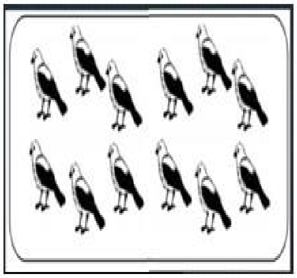

१० चे गट = ☐

किती उरतील = ☐

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला दोन अंकी संख्या ओळखता येते. दशक बांधता येतो.१० चा एक गठ्ठा म्हणजे एक दशक.

✓ मला ९९ पर्यंतच्या संख्यांचे वाचन व लेखन करता येते.

थोडी उजळणी

१. चित्र पहा, बोटे मिळून एक १०.चित्रात दहा बोटे दाखविली आहेत
१० बोटे मिळून मुठ्ठी बनली आहे
तसेच १० एकक मिळून एक दशक तयार होतो.

२.चला आता आपण खेळ खेळूया.
ज्याप्रमाणे लुडो खेळतात त्याचप्रमाणे हा खेळ खेळायचा आहे.
फक्त जेव्हा तुम्हाला ६ चे दान पडते तेव्हा तुम्हाला परत खेळावे लागते.
त्यावेळेस जर तुम्हाला ४ चे दान पडले तर दोन्ही मिळून तुमचे १० होतील.
तेव्हा तुम्हाला दशकाचा बिल्ला मिळेल.
सर्वात जास्त जो दशकाचे बिल्ले मिळवेल तो खेळातील विजेता असेल.

३. खालील संख्या ओळख व लिही.

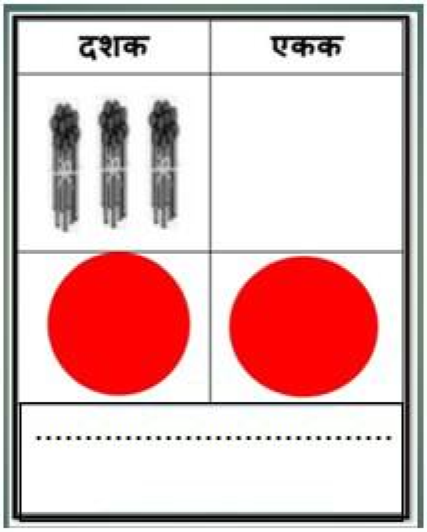

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31290035908189388811059

सोडवून पाहू...

१. चित्रातील संख्या ओळख व दशक व एकक रुपात मांडणी कर.

दशक	एकक

२. कोणतीही एक संख्या घेऊन दशक व एकक रुपात मांडणी कर.

दशक	एकक

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचे नाव - बेरीज**

उपघटक - बेरजेची गंमत, बेरीज पुढे मोजून **दिवस - दहावा**

थोडे आठवूया

- ९ एकक (सुटे) घ्या. त्यासाठी तुम्ही मणी, बटण किंवा एकसारख्या आकाराचे बारीक खडे घेवू शकता.

- एका झाडावर ३ चिमण्या बसल्या होत्या. थोड्या वेळाने आणखी २ चिमण्या येवून बसल्या. आता झाडावर एकूण किती चिमण्या आहेत ?
- हे उदाहरण मणी मांडून सोडवून पाहूया.
- ३ मणी (३ चिमण्या) आणि २ मणी (२ चिमण्या) मिळून एकूण होतील ५ मणी म्हणजेच ३ चिमण्या आणि २ चिमण्या मिळून झाल्या ५ चिमण्या.

चित्रात पाहा.
३ चिमण्या आणि अजून २चिमण्या मिळून होतील एकूण ५ चिमण्या

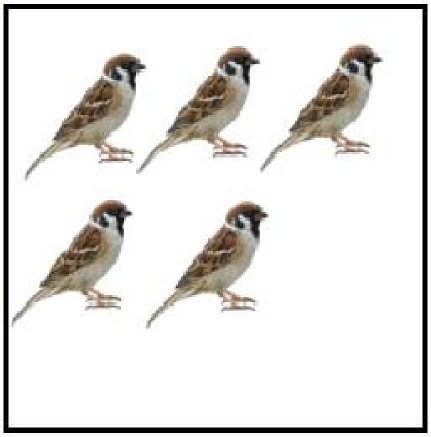

- आता पुढील उदाहरण पाहा.
- ४ सुटे घ्या. आता ३ सुटे हातात घ्या. ४ पासून पुढे एक एक सुटा ठेवत मोजा.
- जसे- ५,६,७...
- याप्रमाणे ४ पासून ३ घरे पुढे मोजल्यास मिळतील ७.
- ४ + ३ = ७ ही मांडणी पाटीवर करा.

- आता एक दोरी व काही चिमटे घ्या.
- दोरीवर अगोदर ५ चिमटे लावा व सांगा -
- " दोरीवर किती चिमटे लावले आहेत ?"
- मोज व सांग. - ५ चिमटे लावले आहेत.
- ५च्या पुढे एक - एक ने मोजत दोरीवर आणखी ३चिमटे लाव. असे करताना ५च्या पुढे मोजा - जसे- ६,७,८...

५ + ३ = ८

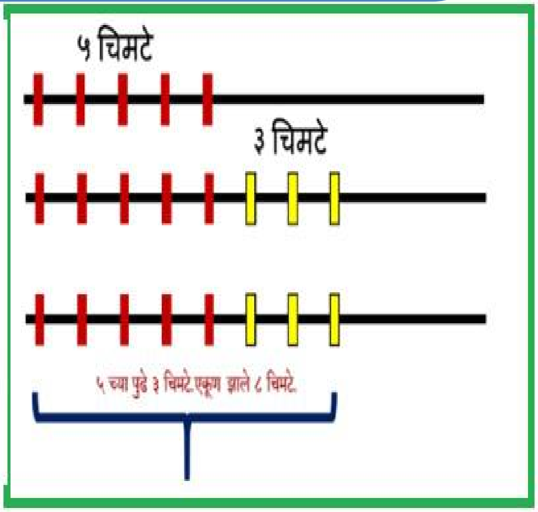

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला सोपी बेरीज करता येते.

✓ मला दिलेल्या संख्येच्या पुढे मोजून बेरीज करता येते.

थोडी उजळणी

चला आपण ४ + ५ ही बेरीज संख्यारेषेवर पुढे मोजून करूया.

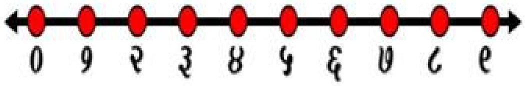

या संख्यारेषेवर ४ पासून पुढे ५ पाऊले मोजूया.

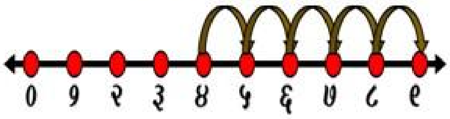

४ पासून पुढे ५घरे मोजल्यास ९येतात म्हणून ४ + ५ = ९

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139846207078401221

सोडवून पाहू...

- घरातील कॅलेंडर घे. त्यामधील कोणत्याही एक महिना निवड.
  त्यामध्ये खाली सांगितल्याप्रमाणे कृती कर आणि समोर उत्तर लिही.
- ५ तारखेपासून ६दिवस पुढे मोज. आलेली तारीख - ....
- १२ तारखेपासून ४ दिवस पुढे मोज. येणारी तारीख - ....
- २० तारखेपासून किती दिवस पुढे गेल्यावर २७ तारीख येईल ? ....

❖ **मोजून बेरीज कर.**

(१) १२ + ६= ☐　　(२) १४ + ८ = ☐　　(३) ६ + १३ = ☐

(४) १७ + ३ = ☐　　(५) ८ + ३ = ☐　　(६) ११ + ९= ☐

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचे नाव - बेरीज**

उपघटक - बेरीज-बिनहातच्याची **दिवस - अकरावा**

थोडे आठवूया

- समीरने २२ झाडे लावली व रोहनने १२ झाडे लावली. दोघांनी मिळून एकूण किती झाडे लावली?
  हे उदाहरण करून पाहू.
- आता दोन पाट्या/ फरशाघ्या. त्यावर दशक व एककची घरे आखा. आता पहिल्या पाटीवर दशक दांडे व सुटे घेवून समीरची २२ ही संख्या तयार करा. तसेच दुस-या पाटीवर रोहनची १२ ही संख्या तयार करून पहिल्या पाटीच्या खाली ठेवा.
- आता एककच्या घरातील २ एकक व २ एकक एकत्र करतील. होतील ४ एकक. त्यानंतर दशक घरातील २ दशक दांडे व एक दशक दांडा एकत्र करून ३ दशक दांडे तिस-या उत्तर पाटीवर/फरशीवर ठेवा.
- हेच उदाहरण मणी किंवा नोटांची प्रतिके वापरून करून पाहा.

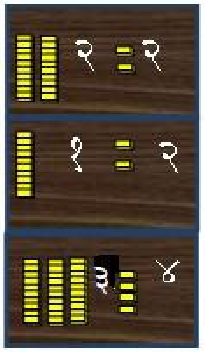

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला हातचा न घेता बेरीज करता येते.

✓ उपलब्ध वस्तू आणि चित्रे वापरून मी बेरीज करू शकतो.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_3130007661660815361228

सोडवून पाहू...

खालील उदाहरणे मणी वापरून करून बघ .

- ८ मध्ये ० मिळवले किती होतील ? ☐
- एका झाडावर ३ चिमण्या होत्या. आता त्या झाडावर ० चिमण्या आल्या. तर आता झाडावर एकूण किती चिमण्या आहेत ? ☐
- एका माणसाजवळ ८५ रुपये होते.त्याला ० रुपये मिळाले. तर आता त्याच्याकडे एकूण किती रुपये झाले ? ☐

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचेनाव - संख्यांवरील क्रिया

घटकाचे नाव - बेरीज

उपघटक - टप्प्याने बेरीज (तोंडी बेरीज पूर्व तयारी)

दिवस - बारावा

थोडे आठवूया

१	०
+	४

२	०
+	७

३	०
+	५

१	०
+	६

	८
+	५
१	३

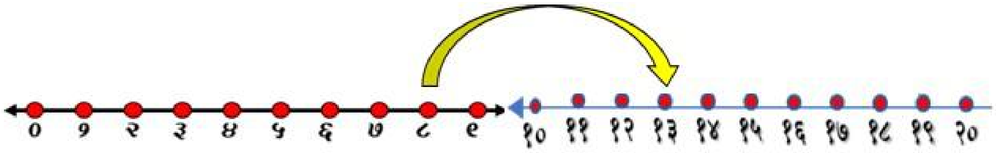

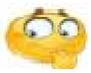

सोडवून पाहू...

	७
+	८

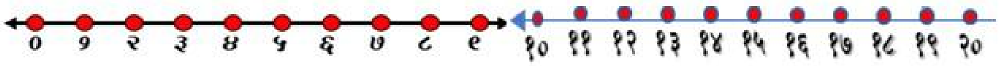

	६
+	७

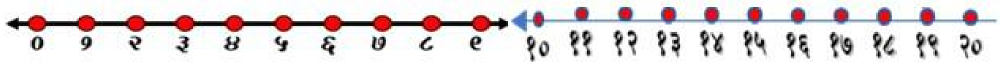

	९
+	४

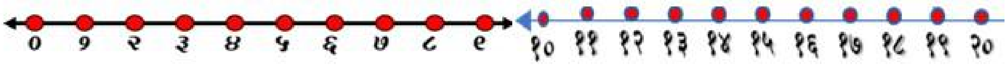

	७
+	५

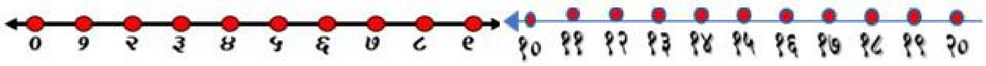

	६
+	८

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31290036259300147211063

सोडवून पाहू...

१. ५ आणि ६ किती =

२. ४ आणि ८ किती =

३. ६ आणि ४ किती =

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचे नाव - बेरीज आणि वजाबाकी**

उपघटक - शून्याची बेरीज आणि वजाबाकी **दिवस - तेरावा**

थोडे आठवूया

१२ + ० =

- या उदाहरणात पाटीवर १२ ही संख्या दशक व एकक रुपात १ दशक दांडा व २ सुटे घेवून तयार करा. यामध्ये दुस-या पाटीवर ० लिहा.
- ० म्हणजे किती ? (काहीच नाही)
- बरोबर मग पाटीवर ० म्हणजे कोणत्या वस्तू ठेवायच्या ? (कोणत्याच नाही)
- छान मग सांगा. १२ मध्ये काहीच नाही मिळवले तर कोणती संख्या मिळेल ?
- (१२ हीच संख्या मिळेल.)
- बरोबर… याचाच अर्थ एखाद्या संख्येत ० मिळवले तर संख्येत काहीच बदल होत नाही.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ एखाद्या संख्येत शून्य मिळवणे/ शून्य काढून टाकणे म्हणजे काय हे मला समजते.

✓ गोष्टी, वस्तू आणि चित्रे यांच्या साहाय्याने मी शून्याची बेरीज व वजाबाकी करू शकतो.

थोडी उजळणी

१) १५ + ० = ……..	४) १७ - ० = ………..
२) २७ + ०= ……..	५) ३५ - ० = ………….
३) ५९ + ० = ……..	६) ७२ - ० = ………….

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31290036259300147211063

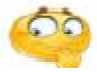

सोडवून पाहू...

खालील उदाहरणे मणी वापरून करून पाहा.

- २८ मध्ये ० मिळवले किती होतील ?
- एका बरणीत १३ करंज्या होत्या. आईने त्यातील ० करंज्या बाहेर काढल्या तर आता बरणीत किती करंज्या आहेत ?
- एका माणसाजवळ ८५ रुपये होते.त्याला ० रुपये मिळाले. तर आता त्याच्याकडे एकूण किती रुपये झाले ?

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचेनाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचेनाव – बेरीज**

उपघटक - गोष्टीतील बेरीज - १ **दिवस - चौदावा**

थोडे आठवूया

- मैदानावर ३ मुले खेळत होती. अजून २ मुले आली तर मैदानावर एकूण किती मुले झाली ?

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला हातचा न घेता बेरीज करता येते.

✓ मी उपलब्ध वस्तू आणि चित्रे वापरून मी बेरीज करू शकतो.

थोडी उजळणी

- आईने कविताला डब्यात ठेवण्यासाठी २६ लाडू दिले. ताईने पुन्हा १२ लाडू दिले, तर कविताने एकूण किती लाडू डब्यात ठेवले ?

- गोष्टीच्या पुस्तकातील ३० पाने गौतमने काल वाचली. आज त्याने उरलेली ४९ पाने वाचली, तर ते पुस्तक किती पानांचे होते ?

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_3130007661660815361228

सोडवून पाहू...

१. माईकडे १८ टिकल्या होत्या. सीमाकडे २१ टिकल्या होत्या, तर दोघींकडे मिळून एकूण किती टिकल्या होत्या ?

२. टोपलीत ३३ जांभळे होती. शाहिदने त्यात ५४ करवंदे ठेवली, आता टोपलीत एकूण किती फळे झाली ?

३. खेळण्याच्या दुकानातील बाहुल्यांपैकी ४२ बाहुल्या गीताने घेतल्या. दुकानात अजून ३७ बाहुल्या शिल्लक होत्या, तर दुकानात एकूण किती बाहुल्या होत्या ?

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचे नाव - वजाबाकीने कमी करूया**

उपघटक - वस्तूंच्या मदतीने वजाबाकी करणे. **दिवस - पंधरावा**

थोडे आठवूया

- सोनूजवळ ५ रुपये आहेत. त्याने त्यातील २ रुपये खर्च केले. आता त्याच्याजवळ किती रुपये शिल्लक राहिले ?
  ५ सुटेघ्या. ५ सुट्यातून २ सुटे त्यातून काढून टाका. किती सुटे उरले ते सांग ?

पाटीवर सुटे ठेवून हे उदाहरण कर .सुटे ठेवत किती सुटे ठेवले ते लिही.

- ५ सुटे ठेवा व लिही ५
- त्यातून २ कमी करायचे आहेत म्हणून खाली २ लिही.
- कमी करायचे म्हणून वजाबाकीचे चिन्ह काढ.
- ५ मधून २ कमी केले की शिल्लक राहतात ३. हे ३खाली लिही..
- **(-) याला वजाबाकीचे चिन्ह म्हणतात.**

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला दिलेल्या वस्तूतून सांगितलेल्या वस्तू कमी करून वजाबाकी करता येते.

✓ मी उपलब्ध वस्तू आणि चित्रे वापरून मी वजाबाकी करू शकतो.

थोडी उजळणी

जोड्या लावून वजाबाकी.

- आकाशकंदील ८ व पणत्या ४ आहेत. पणत्यांपेक्षा आकाशकंदील किती जास्त आहेत ?

$$\begin{array}{r} 8 \\ - \; 4 \\ \hline \boxed{4} \end{array}$$

(८ − ४ = ४)

पणत्यांपेक्षा ४ आकाशकंदील जास्त आहेत.

- ६ पाट्या व ११ पुस्तके आहेत, पुस्तकांपेक्षा पाट्या किती कमी आहेत ?

$$\begin{array}{r} \square \\ - \; \square \\ \hline \square \end{array}$$

पुस्तकांपेक्षा पाट्या ☐ कमी आहेत.

- ८ स्ट्रॉबेरी आणि ६ डाळिंबे आहेत. स्ट्रॉबेरी किती जास्त आहेत हे संख्यांची वजाबाकी करून ठरवू.

$$\begin{array}{r} 8 \\ - \; 6 \\ \hline \boxed{2} \end{array}$$

(८ − ६ = २)

म्हणून डाळिंबांपेक्षा २ स्ट्रॉबेरी जास्त आहेत,
किंवा स्ट्रॉबेरीपेक्षा २ डाळिंबे कमी आहेत.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139850764533761213

सोडवून पाहू...

चौकटी भरा.

९९ → १२, ८७

८७ + १२ = ९९

९९ − १२ = ८७   ९९ − ८७ = १२

८४ → ५०, ३४

३४ + ☐ = ☐

☐ − ☐ = ☐   ☐ − ☐ = ☐

७५ → ◯, ◯

☐ + ☐ = ☐

☐ − ☐ = ☐   ☐ − ☐ = ☐

यप्रमाणे एक उदाहरण तुम्ही तयार करा व सोडवा.

◯ → ◯, ◯

☐ + ☐ = ☐

☐ − ☐ = ☐   ☐ − ☐ = ☐

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

चाचणी क्रमांक १ **दिवस - सोळावा**

विद्यार्थ्याचे नाव - .... **गुण -१०**

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोन संख्या वाच. गुण -१

९७	५४
२९	३६

२. कोणत्याही एका आकाराचे नाव लिही. गुण -१

----

३. या आकाराचे नाव ओळख व लिही. गुण-१

----

४. संख्या अक्षरांत लिही.[कोणतीही एक] गुण-१

१) २४ ....

२) ४८...........................

५. १७ काड्या [आईसक्रीमच्या/वाळलेल्या झाडाच्या] घे. १० चे किती गठ्ठे तयार होतील ते लिही. गुण-१

....

६. चित्ररूपावरून संख्या कोणती ते लिही. गुण - १

७. संख्या वाच व तेवढ्या वस्तू दाखव .(दशक दांडे - सुटे,काड्यांचे गठ्ठे-सुटे) गुण - १

१) ६३ .... २) ९१.............................

८.खालील संख्येतील स्थानिक किंमत ओळखून विस्तारित रुपात मांडणी कर. गुण - १

१) ७७ ....२) ५० ....

९. बेरीज कर. गुण - १

४५ + ३४ =

१०. वजाबाकी कर. गुण -१

२४ – ० =

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचेनाव - गोष्टीतील वजाबाकी**

उपघटक - वस्तूंच्या मदतीने वजाबाकी करणे. **दिवस - सतरावा**

थोडे आठवूया

✓ बेडूकमामा २९ वर आहेत. त्याने १० ची एक मोठी उडी मागे मारली तर तो कोणत्या संख्येवर पोहचेल ?

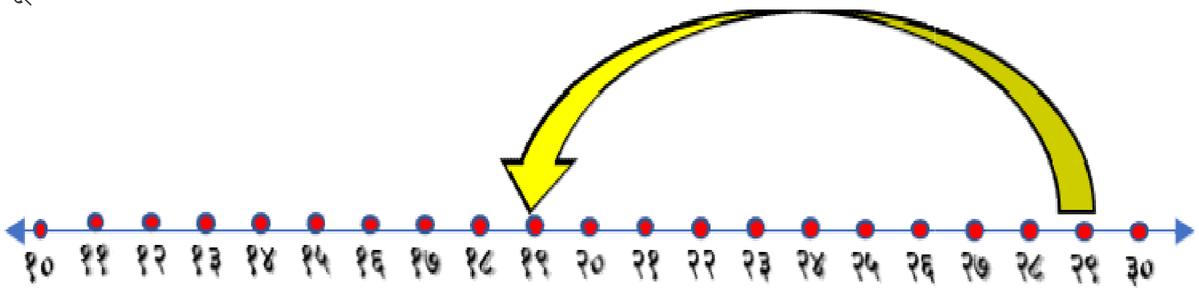

- बेडूकमामा २५ वर आहेत. त्याने १० ची एक मोठी उडी मागे मारली तर तो कोणत्या संख्येवर पोहचेल ?

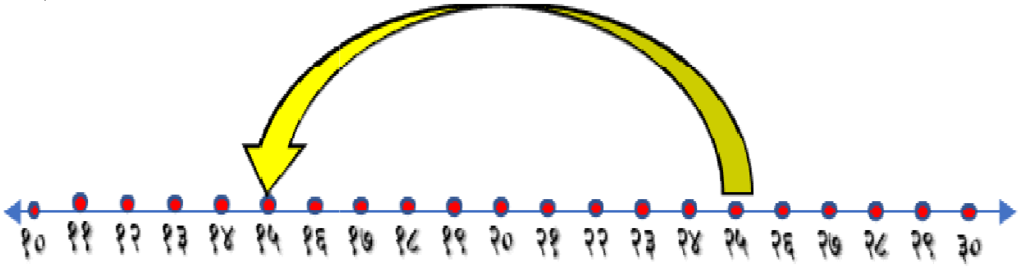

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ गोष्ट ऐकून त्यानुसार वजाबाकी चित्ररुपात मांडता येते.

✓ गोष्टीतील वजाबाकी लक्षात घेवून वजाबाकी करता येते.

थोडी उजळणी

१. रामने त्याच्याकडील ५६ गोळ्यांतील ३२ गोळ्या शामला दिल्या ,तर रामजवळ किती गोळ्या राहिल्या ?

२. मनूने ४३ जाईची फुले तर ६६ जुईची फुले आणली, तर जाईच्या फुलांपेक्षा जुईची फुले कितीने जास्त आहेत ?

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139855485829121201

सोडवून पाहू...

१) रोहनने १२पुस्तके वाचली व सागरने २२ पुस्तके वाचली. तर सागरने रोहनपेक्षा किती जास्त पुस्तके वाचली ?

२) सीमाकडे १७ फुले आहेत. तर शामलकडे ११ फुले आहेत. शामलकडे सीमापेक्षा किती कमी फुले आहेत ?

३) प्रकाशने एका परीक्षेत ३२ गुण मिळवले आणि तेवढेच गुण जयदीपने मिळवले, तर कोणी जास्त गुण मिळवले ?

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - मापन

घटकाचे नाव - वर्षाचे महिने बारा

उपघटक - वर्षांतील महिन्यांची नावे

दिवस - अठरावा

थोडे आठवूया

- खालील चित्र पाहा व त्यानुसार सांगितलेली कृती कर.

- लाल रंगाच्या चांदणीतील महिन्यांची नावे सांगा.

  ....

- हिरव्या रंगाच्या चांदणीतील नावे कोणत्या महिन्याची आहेत ?

  ....

- ज्येष्ठ चांदणीने समोर यावे. सांग बरं तुझ्यानंतर कोणती चांदणी आहे ?

  ....

- सांग बरं निळ्या चांदणीतील पहिल्या महिन्याचे नाव काय ?

  ....

- माघ महिना कोणत्या महिन्यानंतर आला आहे ?

  ....

- शेवटच्या चांदणीतील महिना कोणता ?

  ....

- इंग्रजी महिने शिकवण्यासाठी वरीलप्रमाणेच ढगांच्या आकारात काळे व पांढरे कार्ड तयार करून कृती घेतील व प्रश्न विचारतील.

  - एकूण किती ढगांचे कार्ड आहेत ? ....
  - काळ्या रंगाचे ढग असलेले किती कार्ड आहेत ? ....
  - काळ्या रंगाच्या ढगात पहिला महिना कोणता ? ....
  - काळ्या रंगाच्या ढगात शेवटचा महिना कोणता ? ....
  - पांढ-या रंगाच्या ढगात पहिला महिना कोणता ? ....
  - पांढ-या रंगाच्या ढगात शेवटचा महिना कोणता? ....
  - पांढ-या रंगाचे ढग असलेले किती कार्ड आहेत ? ....
  - जानेवारी नंतर कोणता महिना येतो ? ....

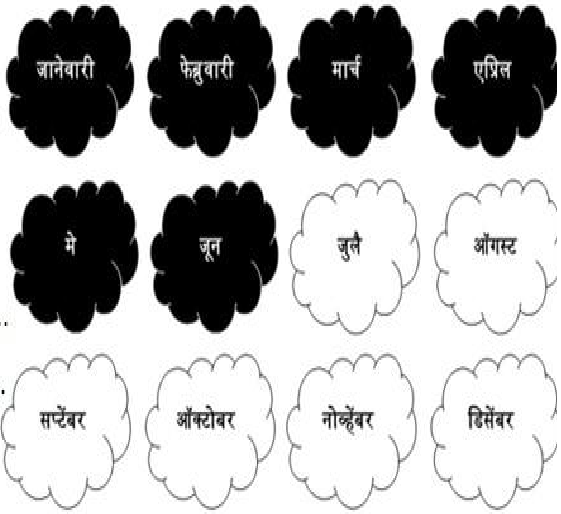

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला भारतीय सौर वर्षातील महिन्यांची नावे सांगता येतात.

✓ मला इंग्रजी वर्षातील महिन्यांची नावे सांगता येतात.

थोडी उजळणी

❖ तुमच्या घरातील दिनदर्शिका (कॅलेंडर) पाहून त्यातील महिन्यांची नावे व दिवसांची संख्या लिही ?

....

....

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_31300076479039897614

सोडवून पाहू...

जानेवारी ३१ दिवस	फेब्रुवारी २८ / २९ दिवस	मार्च ३१ दिवस	एप्रिल ३० दिवस	मे ३१ दिवस	जून ३० दिवस
जुलै ३१ दिवस	ऑगस्ट ३१ दिवस	सप्टेंबर ३० दिवस	ऑक्टोबर ३१ दिवस	नोव्हेंबर ३० दिवस	डिसेंबर ३१ दिवस

- जानेवारीच्या फरशीवर उभा राहा. दोन फरशा पुढे जा. कोणत्या महिन्याच्या फरशीवर आला आहेस ? तो महिना किती दिवसांचा आहे ? ....
- जानेवारी पासून जून महिन्याची फरशी कितवी आहे ? ....
- जून मध्ये एकूण किती दिवस आहेत ? ....

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान घटकाचे नाव - संख्येचा लहान-मोठेपणा

उपघटक - दोन अंकी संख्या लिहिताना आणि तुलना करताना स्थानिक किमतीचा उपयोग करतात.

दिवस - एकोणिसावा

थोडे आठवूया

पुढील संख्येत दशक स्थानच्या अंकाला ◯ व एकक स्थानच्या अंकाला □ कर.

२७	४३	५०	२८	८२	१६	६१	२४	४२	०६

खाली दिलेल्या प्रत्येक चौकटीतील लहान संख्येला रिंगण ◯ कर.

१७ ,१९	२३ , ३३	५१, ४५	१० , २२	६७, ७९

खाली दिलेल्या प्रत्येक चौकटीतील मोठ्या संख्येला रिंगण ◯ कर.

४८, ८४	५६, ६५	९३, ३९	२७, ७२	३८, ८३

❖ **संख्यांचा लहान - मोठेपणा ठरविण्यासाठी < , > या चिन्हांचा उपयोग करतात.**

३ [<] ६ (तीन लहान सहापेक्षा) ६ [>] ३ (सहा मोठे तीनपेक्षा)

८ □ ५ १२ □ १६ ९ □ १४

❖ १७ व २३ या संख्यातील लहान - मोठेपणा ठरव.

- यात १७ रुपयात १० ची एक नोट आहे
- २३ मध्ये १० च्या दोन नोटा आहेत
- २३ मधील १० च्या नोटांची संख्या जास्त म्हणून २३ ही संख्या मोठी
- तर १७ रुपयात १० च्या नोटांची संख्या कमी म्हणून १७ ही संख्या लहान.
- दशक दांडे ,मणिमाळ यांचे चित्र घेणे.

०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७ ↓	१८	१९	२०	२१	२२	२३ ↓

१७ हे २३ च्या मागे म्हणून १७ लहान आहे. २३ हे १७ च्या पुढे म्हणून २३ मोठे आहे.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ दोन अंकी संख्यांचा लहान-मोठेपणा ठरविताना त्या संख्यांतील दशक स्थानच्या अंकाचा विचार करावा लागतो.

✓ ज्या संख्येतील दशक स्थानचा अंक मोठा ती संख्या मोठी असते.

थोडी उजळणी

❖ खाली दिलेल्या प्रत्येक जोडीतील लहान संख्येखालील चौकटीत √ अशी खूण करा.

१४ ☐ ३१ ☐   ४२ ☐ २८ ☐   ८१ ☐ ५४ ☐   ३६ ☐ ७२ ☐

❖ प्रत्येक जोडीतील मोठ्या संख्येला रिंगण ◯ कर.

१६ , ३०   ७६ , ७९   ६० , ८०   ५४ , ४५   ८२ , ९८

❖ दिलेल्या संख्येतील कोणती संख्या लहान आणि कोणती संख्या मोठी आहे ते ठरव.

१) ३२ व ४३ = ३२ मध्ये .... दहाच्या नोटा व ४३ मध्ये .... दहाच्या नोटा आहेत,
म्हणून ....लहान आहे व .... मोठे आहेत.

२) ६४ व ५५ = ६४ मध्ये .... दहाच्या नोटा व ५५ मध्ये .... दहाच्या नोटा आहेत,
म्हणून .... लहान आहे व .... मोठे आहेत.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128847?contentId=do_3128098401745059841132

मोडवून पाहू...

❖ रिकाम्या चौकटीत < , > यांपैकी योग्य चिन्ह वापर.

- ३९ ☐ २३
- ६७ ☐ ९७
- ८२ ☐ १९

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव - संख्यांचा लहान - मोठेपणा**

उपघटक - लगतची मागची व पुढची संख्या **दिवस - विसावा**

थोडे आठवूया

❖ **पुढील चौकटी पूर्ण कर.**

२	३	४		६			९				१३	

७	८	९					१४			

								९	१०	११

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ कोणत्याही संख्येच्या डावीकडची म्हणजे लगतची मागची संख्या १ ने कमी असते हे मला समजले.

✓ कोणत्याही संख्येच्या उजवीकडची म्हणजे लगतची पुढची संख्या १ ने जास्त असते हे मला समजले.

थोडी उजळणी

❖ दिलेल्या संख्येच्या मागे एक उडी मारली की लगतची मागची व पुढे उडी मारली की लगतची पुढची संख्या मिळते.

- लगतची मागची व लगतची पुढची संख्या ओळख.

☐ २४ ☐

☐ ६७ ☐

☐ ९८ ☐

३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३

अ) ३५ च्या पुढे एक उडी मारली तर ....वर जाशील आणि ३५ च्या मागे एक उडी मारली तर .... वर जाशील.

आ) ५२ च्या पुढे एक उडी मारली तर ....वर जाशील आणि ५२ च्या मागे एक उडी मारली तर .... वर जाशील.

इ) ४४ च्या पुढे एक उडी मारली तर ....वर जाशील आणि ४४ च्या मागे एक उडी मारली तर .... वर जाशील.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31280983803514060819898

शोधून पाहू...

१. सावीचा रांगेत ३२ वा क्रमांक आहे तिच्या पुढे लगत ओवी उभी आहे तर ओवीचा रांगेतील क्रमांक किती ? ☐

२. रस्त्याच्या कडेने लावलेल्या ४८ व्या झाडाच्या लगतच्या मागच्या झाडाचा क्रमांक किती ? ☐

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव - संख्यांचा चढता व उतरता क्रम**

उपघटक - दोन अंकी संख्या लिहिताना आणि तुलना करताना स्थानिक किमतीचा उपयोग करतात.

दिवस - एकविसावा

थोडे आठवूया

❖ लहान संख्येला रिंगण ◯ कर.

५ , ८ | २ , ७ | १ , ९ | ७ , ५ | २ , ८

❖ मोठ्या संख्येला चौकट ☐ कर.

२ , ३ | ५ , ६ | ८ , ९ | ३ , ४ | ९ , १०

➢ **१८ , ४३ , २६ या संख्यांची नाणी नोटांच्या मदतीने मांडणी करूया.**

१८ मध्ये १० रुपयाची एक नोट

४३ मध्ये १० रुपयाच्या ४ नोटा

२६ मध्ये १० रुपयाच्या दोन नोटा

मग सर्वात लहान संख्या कोणती असेल ?

➢ जिच्यामध्ये दहाच्या नोटा म्हणजे दशकचा अंक लहान असेल ती संख्या लहान.

➢ १८, ४३, २६ मध्ये १८ चा दशक अंक लहान म्हणून १८ लहान .

➢ राहिलेल्या ४३ व २६ मध्ये २६ मधील दशक अंक लहान म्हणून २६ ही संख्या ४३ पेक्षा लहान व शेवटी राहिलेली ४३ सर्वात मोठी संख्या.

ते असे लिहिता येईल १८ < २६ < ४३

आता सर्वात मोठा कोण ? ज्याच्याकडे १० रुपयाच्या नोटा जास्त म्हणजे दशक अंक मोठा ती संख्या. ४३ मध्ये दशक मोठा म्हणून ४३ मोठी ती लिहून घे, त्याला गोल कर. राहिलेले १८ व २६ मध्ये २६ मधील दशक अंक मोठा म्हणून ती संख्या १८ पेक्षा मोठी ती लिहून त्याला गोल कर. राहिलेला १८ शेवटी लिही.

म्हणजेच ४३ > २६ > १८

चढता क्रम = १८ , २६, ४३

उतरता क्रम = ४३, २६ , १८ असे लिहितात.

गंमत :- चढता क्रम सापडला की उतरता क्रम लिहिताना चढत्या क्रमातील शेवटची संख्या , तिच्या मागची संख्या व तिच्या मागची संख्या या उलट क्रमाने लिहिले की उतरता क्रम मिळतो.

❖ **३१ , ०९ , २४ चढत्या व उतरत्या क्रमाने लिही.**

- चल प्रत्येक संख्येमधील दशक स्थानच्या अंकाला रिंगण कर.
- मिळाले ३ , ० , २ आता चढता क्रम ठरवा.
- चढता क्रम = ९ , २४ , ३१
- याला उलट क्रमाने लिहून उतरता क्रम मिळव .
- उतरता क्रम = ३१ . २४ . ९

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ संख्यांचा चढता क्रम लिहिताना सर्वांत अगोदर सर्वांत लहान संख्या लिहितात त्यानंतर मोठी,व सर्वांत मोठी संख्या शेवटी लिहितात हे मला समजले.

✓ संख्यांचा उतरता क्रम लिहिताना सर्वांत अगोदर सर्वांत मोठी संख्या लिहितात त्यानंतर,लहान व सर्वांत लहान संख्या शेवटी लिहितात हे मला समजले.

थोडी उजळणी

❖ पुढील संख्या चढत्या व उतरत्या क्रमाने लिही.

अ.क्र.	संख्या	चढता क्रम	उतरता क्रम
१	२४, १०, ३१		
२	४५, १९, २६		
३	२४, ८, १६		
४	२३, ४९, ३९		
५	२९, ४९, ३९		
६	३५, ४५, २५		
७	१९, २१, २०		
८	९, १८, ५		
९	१०, ४०, २९		
१०	२७, ६८, ५२		

थोडी मदत

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3130139895758274561217

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3130139895758274561217

सोडवून पाहू...

पुढील संख्यांचा चढता व उतरता क्रम लाव.

संख्या	चढता क्रम	उतरता क्रम
२४, १७, ५६		
९७, ४६, ८८		
७६, ३२, ९८		
४२, २४, ३४		
७५, ८, ५७		

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान   घटकाचे नाव - चला,संख्या तयार करूया

उपघटक - दोन अंकापासून तयार होणारी मोठ्यात मोठी आणि लहानात लहान संख्या तयार करतात.
[दिलेल्या अंकाच्या आवृत्तीने आणि अंकाच्या आवृत्तीशिवाय]   दिवस - बाविसावा

थोडे आठवूया

❖ लहान संख्येभोवती रिंगण ◯ कर व मोठ्या संख्येभोवती चौकट ☐ कर.

१) १८ , २१   २) ४३ , २९   ३) ३६ , ६३

४) १८ , ८१   ५) २७, ३२   ६) ६४ , ४६

❖ < , > यापैकी योग्य चिन्हाचा वापर करून खालील रिकाम्या चौकटी पूर्ण कर.

७ ☐ ५ ,   १३ ☐ ११,   २४ ☐ ४२

चल खेळूया

साहित्य: सापशिडी मधील डायस, चंपाफुली किंवा १ ते ९ अंकांच्या चिठ्ठ्या (जास्तीच्या)

चला मुलांनो आज एक खेळ खेळूया . या डब्यात १ ते ९ अंक असलेल्या चिठ्ठ्या आहेत. प्रत्येकाने यातील दोन चिठ्ठ्या उचलायच्या आहेत. त्यावरील अंक उलट सुलट क्रमाने जोडायचे आहे. तयार होणार्या संख्या लिहायच्या व त्यातील लहान व मोठी संख्या ओळखायची आहे.

उदाहरण :-

	तयार होणाऱ्या संख्या	लहान संख्या	मोठी संख्या
१) सुरेशला मिळाले २ व ४ (हे अंक आलटून पालटून लिही.)	२४, ४२	२४	४२
२) सलमाला मिळाले ६ व १	१६, ६१	☐	☐
३) राधाला मिळाले २ व ३	२३, ३२	☐	☐

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला दिलेले अंक वापरून संख्या तयार करता येतात.

✓ मी दिलेले अंक पुन्हा पुन्हा वापरून वेगवेगळ्या संख्या तयार करू शकतो.

थोडी उजळणी

अ.क्र.	मुला मुलीचे नाव	पहिला अंक	दुसरा अंक	तिसरा अंक	तयार होणाऱ्या संख्या	सर्वात लहान संख्या	सर्वात मोठी संख्या
१	जॉन	२	७		२७, ७२	२७	७२
२	रवी	४	१				
३	सुमन	६	२				
४	यास्मिन	३	२	१			
५	कमल	४	६	२			
६	समीर	८	३	५			
७	राजू	२	७	१			

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128847contentId=do_3129004265487728641522

सोडवून पाहू...

❖ दिलेले अंक वापरून दोन अंकी संख्या तयार कर.

अ.क्र.	पहिला अंक	दुसरा अंक	तिसरा अंक	तयार होणाऱ्या संख्या	चढता क्रम	उतरता क्रम
१	१	७	४			
२	३	६	९			
३	२	४	६			
४	५	४	३			
५				४३, ३४, ४५, ५४, ३५,५३		
६				३७, ७३, ३०, ७०		

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव - संख्यावाचक व क्रमवाचक शब्द**

उपघटक - क्रमवाचक संख्यांचे वाचन **दिवस - तेविसावा**

थोडे आठवूया

❖ खालील चित्रात काही प्राणी नदीवर अंघोळ करण्यासाठी रांगेत निघाले आहेत. चित्र पाहून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. पहिल्या क्रमांकावर कोण आहे ? ....

२. पाचवा क्रमांक कोणाचा आहे ? ....

३. मांजराचा क्रमांक कितवा ? ....

४. चौथ्या क्रमांकाच्या अगोदरचा प्राणी कोणता ? ....

५. पहिल्या क्रमांकावर ससा तर दुसऱ्या क्रमांकावर कोण ? ....

६. गाईच्या मागच्या प्राण्याचा क्रमांक कितवा ? ....

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ वस्तू मोजण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या संख्यांना मूल्यवाचक संख्या म्हणतात हे मला समजले.

✓ वस्तूंचा ओळीतील क्रम सांगण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या शब्दाला क्रमवाचक म्हणतात हे मला समजले.

थोडी उजळणी

❖ चित्र पाहून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

१. हिरव्या रंगाचा ड्रेस घातलेल्या मुलीचा रांगेतील क्रमांक कितवा ? ....

२. रांगेत एकूण किती मुले व मुली आहेत ? ....

३. रांगेतील दोन्ही मुलांचा क्रमांक कितवा आहे? .... , ...

४. सोनेरी केसांच्या मुलीचे रांगेतील स्थान कितवे आहे ? ....

५. पिवळ्या रंगाचा ड्रेस घातलेली मुलगी रांगेत कितव्या स्थानी आहे ? ....

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31290041458472550411092

शोधून पाहू...

❖ १,२,३,४,.........या मूल्यवाचक संख्यांचा व पहिला, दुसरा, तिसरा,.......ह्या क्रमवाचक शब्दांचा कोठे कोठे उपयोग केला जातो याची यादी तयार कर.

....

....

....

....

....

....

....

....

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचे नाव - बेरीज**

उपघटक - बेरीज- हातच्याची **दिवस - चोविसावा**

थोडे आठवूया

दशक	एकक
+	९ ६

दशक	एकक
+	६ ८

दशक	एकक
+	५ ७

दशक	एकक
+	८ ५

लक्षात ठेवा : एककाच्या घरात ९ पेक्षा मोठी संख्या ठेवत नाही म्हणून १० चा गठ्ठा बांधून तो दशकाच्या घरात ठेवतात.

दशक	एकक
+	IIIIIIIII IIII

दशक	एकक
+	IIII
१	४

	द	ए
+		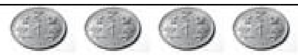
	२	६

१४ + १२

दहाची १ नोट व ४ नाणी + दहाची १ नोट व २ नाणी

दहाच्या २ नोटा व ६ नाणी मिळून होतात २६ रुपये

२ दहाच्या नोटा म्हणून दशकाच्या घरात २ दशक लिही.

	द	ए
+	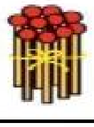	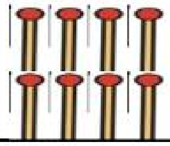
	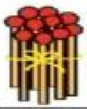	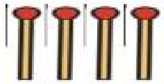
	३	२

१८ + १४

- १८ म्हणजे १० काड्यांचा १ गठ्ठा व ८ सुट्या काड्या.
- १४ म्हणजे १० काड्यांचा १ गठ्ठा व ४ सुट्या काड्या.
- एककामधील ८ व ४ काड्या एकत्र केल्या तर १२ काड्या होतात म्हणून त्यातील १० काड्यांचा १ गठ्ठा करून दशकाच्या घरात ठेव.
- आता सुट्या काड्या राहतील २. त्या एककाच्या घरात लिही. दशकाच्या घरात अगोदरचे २ गठ्ठे व एककामधून आलेला १ गठ्ठा मिळून होतात ३ गठ्ठे.
- हे ३ दशकाच्या घरात लिही.
- म्हणजेच १८ + १४ = ३२

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ दोन अंकी संख्यांची बेरीज करताना एककाच्या घरात १० आणि दहापेक्षा जास्त संख्या झाल्यास त्यातील दहाचा गठ्ठा बांधून दशकाच्या घरात द्यावा म्हणजेच हातचा हे मला समजले.

थोडी उजळणी

दशक	एकक
+ १ २	४ ०

दशक	एकक
+ १ १	५ ७

दशक	एकक
+ २ १	४ ९

दशक	एकक
+ १	७ ८

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004158842388481484

सोडवून पाहू...

❖ बेरीज कर

दशक	एकक
२	६
+ २	८

दशक	एकक
१	९
+ १	३

दशक	एकक
१	८
+ १	४

दशक	एकक
१	७
+	८

❖ बेरजेची१० उदाहरणे तयार करून सोडव. घरातील ताई, दादाची मदत घे.

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया **घटकाचे नाव - बेरीज**

उपघटक - बेरीज - हातच्याची **दिवस - पंचविसावा**

थोडे आठवूया

❖ बेरीज कर.

दशक	एकक
३	४
+ २	८

दशक	एकक
४	८
+ ३	७

दशक	एकक
६	५
+ २	५

दशक	एकक
५	३
+ २	८

शाळेत परिपाठाला ३७ मुले व २८ मुली उपस्थित होत्या तर परिपाठासाठी एकूण किती विद्यार्थी उपस्थित होते ?

दशक	एकक	
१		
३	७	उपस्थित मुले
+ २	८	उपस्थित मुली
६	५	एकूण विद्यार्थी

वरील उदाहरात एकूण करायचे होते म्हणून येथे बेरीज ही क्रिया करावी लागते.
एकूण, एकत्र करणे, मिळवणे यासारखे शब्द आले तर बेरीज करतात.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ दोन अंकी संख्यांची बेरीज करताना एककाच्या घरात १० आणि दहापेक्षा जास्त संख्या झाल्यास त्यातील दहाचा गठ्ठा बांधून दशकाच्या घरात द्यावा म्हणजेच हातचा हे मला समजले.

थोडी उजळणी

१) कविता जवळ २४ मणी होते आईने तिला अजून १७ मणी दिले तर तिच्या जवळ एकूण किती मणी झाले ?

२) गोठ्यात ३६ गाई होत्या अजून २८ गाई गोठ्यात आल्या तर आता किती गाई झाल्या ?

३) आजी जवळ ५५ रुपये होते, बाबांनी आजीला ३५ रुपये दिले तर आजी जवळ एकूण किती रुपये झाले ?

४) बसमध्ये ३८ पुरुष व २६ महिला बसल्या आहेत तर बसमध्ये एकूण किती प्रवासी प्रवास करत आहेत ?

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004158842388481484

सोडवून पाहू...

❖ पुढील उदाहरणे सोडवा.

१. एका टोपलीत ४८ चाफ्याची फुले व २६ गुलाबाची फुले आहेत तर टोपलीतील एकूण फुले किती ?

२. शिवांशकडे ३८ चिंचोके आहेत त्याला सकीनाने १३ चिंचोके दिले तर शिवांशकडे एकूण किती चिंचोके झाले ?

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया   घटकाचे नाव - गोष्टीतील बेरीज

उपघटक - दोन अंकी संख्यांच्या बेरजेवर आधारित दैनंदिन जीवनातील साधे प्रश्न / समस्या सोडवतात.

दिवस - सव्वीसावा

थोडे आठवूया

तू दुकानदाराकडून २८ रुपयांची साखर व २४ रुपयांचे शेंगदाणे विकत घेतल्यास दुकानदाराला एकूण किती रुपये देशील ?

	दशक	एकक	
	१		
	२	८	← साखरेची किंमत
+	२	४	← शेंगदाणे किंमत
	५	२	← एकूण किंमत

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ एकूण करणे, मिळविणे म्हणजे बेरीज करणे होय हे मला समजले.

थोडी उजळणी

१) तुझ्याकडे १८ पेन होते, तुला वाढदिवसाला १५ पेन मिळाले तर तुझ्याकडे एकूण किती पेन झाले ?

२) अंगणात २६ चिमण्या होत्या अजून २० कावळे आले तर एकूण किती पक्षी झाले ?

३) तुझ्या वर्गात १९ मुले व २२ मुली आहेत तर तुझ्या वर्गात एकूण किती विद्यार्थी आहेत ?

४) तुझ्याकडे १६ पेन्सिल व तुझ्या ताईकडे १८ पेन्सिल आहेत तर दोघांच्या मिळून किती पेन्सिल झाल्या ?

५) सहलीला २६ मुले व ३६ मुली गेले तर सहलीला एकूण किती विद्यार्थी गेले होते ?

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004158842388481484

सोडवून पाहू...

१) गोठ्यात ६ गाई व ७ वासरे आहेत तर गोठ्यात असलेल्या प्राण्यांच्या पायांची एकूण संख्या किती ?

२) अंगणात ९ मोटारसायकल ,५ रिक्षा व ८ सायकल आहेत, तर सर्व वाहनांच्या चाकांची एकूण किती?

३) झाडावर १८ पोपट व २४ चिमण्या आहेत,तर झाडावर एकूण किती पक्षी आहेत ?

४) वरील प्रमाणे पुढील उदाहरणासाठी गोष्ट सांग. (तोंडी)

१४ +१६ , १७ +२५ , १५ +२६, ८+१६, ५९ +२५

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

थोडे आठवूया

❖ काड्या , नाणी , मणी वापरून पुढील वजाबाकी कर.

दशक	एकक
-	८ ६

दशक	एकक
-	९ ४

दशक	एकक
-	६ २

दशक	एकक
-	७ ६

३४ - १८ = ?

	द	ए	
	२	१४	–|||||||||
	~~३~~	~~४~~	||||
-	१	८	
	१	६	

- सर्वात अगोदर एककाची वजाबाकी करूया.
- एककात ४ मधून ८ काढायचे आहेत तुझ्याजवळ 4 काड्या आहेत. तु काड्या देऊ शकशील का ?
- मग काय करायचे ?
- दशकातून एक गठ्ठा घेऊ आणि तो एककात आल्याने सुट्ट्या काड्या करू
- त्या १० सुट्ट्या काड्या आणि आधीच्या ४ काड्या मिळून किती काड्या झाल्या ? १४ काड्या.
- आता त्या १४ काड्यामधून ८ काड्या काढून टाक. किती राहिल्या ते लिही.
- ६ राहिल्या ते एककाच्या घरात लिही. दशकातून १ गठ्ठा एककास दिला होता मग तेथे किती गठ्ठे राहिले. २ मग त्या २ गठ्ठामधून १ गठ्ठा काढून टाक. किती गठ्ठे राहिले ?
- १ गठ्ठा राहिला तो १ दशकाच्या घरात लिही.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ वजा करताना कमी पडले की दशकाकडून घेऊन त्याचे सुटे करून एककात एकत्र करायचे आणि मग वजा करायचे हे मला समजले.

थोडी उजळणी

❖ वजाबाकी कर.

दशक	एकक
६ - २	५ ९

दशक	एकक
८ - ४	३ ६

दशक	एकक
५ - २	५ ९

दशक	एकक
७ - ५	० २

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004271031009281570

सोडवून पाहू...

❖ पुढील उदाहरणे सोडव.

दशक	एकक
८ - ३	१ ७

दशक	एकक
४ - २	० ६

दशक	एकक
७ - २	५ ९

दशक	एकक
६ - ५	८ ९

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचेनाव - संख्याज्ञान **घटकाचेनाव** - संख्यांवरील क्रिया

उपघटक - उसण्याच्या वजाबाकीवरील उदाहरणे **दिवस** - अठ्ठाविसावा

थोडे आठवूया

दशक	एकक
	७
-	५

दशक	एकक
१	२
-	४

दशक	एकक
१	४
-	८

दशक	एकक
	५
-	०

दशक	एकक
	६
-	६

सतीश जवळ २४ पेन होते त्याने त्यातील १६ पेन मुलांना वाटले तर त्याच्या जवळ किती पेन शिल्लक राहिले ?

दशक	एकक	
१	१४	
~~२~~	~~४~~	सतीश जवळील पेन
- १	६	मुलांना वाटलेले पेन
०	८	शिल्लक राहिलेले पेन

१) एककातील ४ पेन ६ मुलांना वाटता येत नाही म्हणून २ मधून एक दशक म्हणजे १० सुटे घे.

२) एककात दशकाचे १० + ४ अगोदरचे मिळून होतात १४

३) १४ मधून ६ काढून टाक राहतात ८ ते एककात लिही.

४) दशकामधील २ मधून एक दशक दिला म्हणून राहिले १

५) एक दशकातून १ दशक वजा केला राहिले शून्य.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ वजा कर, काढून टाक, वाटप कर ,कमी कर, किती राहिले असे असले तर वजाबाकी करावी हे मला समजले.

थोडी उजळणी

१) एका शाळेत ४२ मुले आहेत त्यातील १६ मुले सहलीला गेली तर शाळेत किती मुले सहलीला गेली नाहीत ?

२) झाडावर २६ पक्षी आहेत त्यातील ९ पक्षी उडून गेले तर झाडावर किती पक्षी शिल्लक राहिले?

३) दुकानात ४२ वह्या होत्या त्यातील १५ वह्या विकल्या तर किती वह्या शिल्लक राहिल्या ?

४) सुधाजवळ ४० टिकल्या होत्या त्यातील १८ टिकल्या तिने फोडल्या तर किती टिकल्या शिल्लक राहिल्या ?

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/content/do_3130139855485829121201

सोडवून पाहू...

❖ पुढील उदाहरणे सोडव.

❖ मोनाने एक पेन विकत घेतल्यानंतर तिला दुकानदाराने ८ रुपये परत दिले. तिने दुकानदाराला २० रुपये दिले होते तर पेनची किंमत किती ?

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचेनाव - संख्यांवरील क्रिया

घटकाचे नाव - वजाबाकी

उपघटक - टप्प्याने वजाबाकी (तोंडी वजाबाकी पूर्व तयारी)

दिवस - एकोणतीसावा

थोडे आठवूया

१४ - ६ = ☐

१	४
-	६

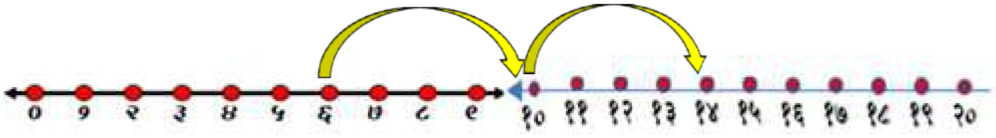

- तुला ६ पासून १४ वर पोहचायचे आहे.
- अगोदर १० वर पोहचण्यासाठी ४ ची मोठी उडी मारावी लागते.
- नंतर १४ वर जाण्यासाठी १० च्यापुढे एक एक च्या ४ उड्या माराव्या लागतात.
- अगोदरची ४ ची उडी व नंतरच्या एक एकच्या ४ उड्या मिळून होतात म्हणजेच ८ हेच वजाबाकीचे उत्तर.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ संख्यारेषेवर वजाबाकी करताना दिलेल्या संख्येवरून देलेल्या संख्येएवढ्या मागे उड्या माराव्या लागतात हे मला समजले.

थोडी उजळणी

❖ मांडणी करून वजाबाकी कर.

२५- ८   ३८ - ९   ७२- ६   ९१ - ७

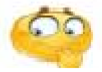

सोडवून पाहू...

❖ अगोदर १० वर जा व नंतर एक एक उडी मारून सोडव.

१	५
-	६

१	४
-	५

१	३
-	९

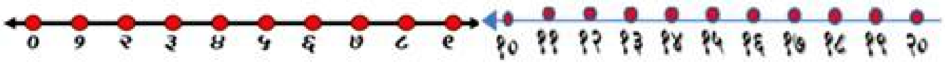

११ - ५ = ☐

५ वरून १० वर पोहोचण्यासाठी ची मोठी उडी ☐

पुढे ११ वर पोहोचण्यासाठी पुढे एक एक च्या उड्या + ☐

एकूण उडया = ☐

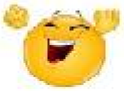

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचेनाव - संख्यांवरील क्रिया | घटकाचे नाव - वजाबाकी

उपघटक - वजाबाकी वरील सराव | दिवस - तिसावा

खालील उदहारणे सोडव.

दशक	एकक
४ - १	८ ०

दशक	एकक
५ - २	२ ६

दशक	एकक
८ - ३	१ ६

दशक	एकक
६ - २	० ४

❖ **उभी मांडणी करून वजाबाकी कर.**

१) ५६ – २० २) ४८ – ३६ ३) ५२ - २२ ४) ३१ - २१

५) ५४ – ३० ६) ७२ – २८ ७) ३० - २० ८) ३८ - १९

९) ४१ - १७ १०) ६४ - ३४

❖ २० मधून १ ते १९ अंक वजा कर काय अनुभव आला तो शिक्षकांना/ पालकांना सांग.

❖ १ ते २० अंकातून प्रत्येक वेळी १ वजा कर. उदा. १-१ , २-१, ३-१.....

❖ २ ते २० अंकातून प्रत्येक वेळी २ वजा कर . उदा. २-२, ३- २, ४- २.......

क्षेत्राचे नाव - मापन **घटकाचे नाव -** ओळखू या नाणी आणि नोटा

उपघटक - समान तसेच वेगवेगळ्या किंमतीच्या विविध नाणी, नोटा वापरून १०० रु. पर्यंतची रक्कम तयार करणे. **दिवस -** एकतीसावा

थोडे आठवूया

❖ किती रुपयांच्या नोटा व नाणी आहेत ते ओळख.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला एकाच किमतीसाठी वेगवेगळ्या नोटा वापरता येतात.

थोडी उजळणी

जोड्या लावा

A २० रु. १० रु. २० रु.

B ५० रु. २० रु. १० रु. १० रु.

C ५० रु. ५० रु. ५० रु. ५० रु.

D २००रु. १००रु. २०० रु.

चित्रे पाहून प्रश्नाची उत्तरे लिही.

५रु.

१० रु.

२ रु.

२ रु.

१ रु.

५० रु.

१) तू ४ पेन घेतले म्हणून झाले ☐ रुपये.

२) तू १ वही व १ पेन घेतला म्हणून झाले ☐ रुपये.

३) तू एक कंपास व वही घेतली म्हणून झाले ☐ रुपये.

४) १० रुपयात जास्तीत जास्त किती वस्तू घेता येतील ? ☐

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004167837040641486

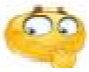

सोडवून पाहू...

१) २० रुपयांचे सुटे किती प्रकारे करता येतील ? (फक्त नाण्यांचा वापर करून)

२) वेगवेगळ्या नोटांचा वापर करून ५० रु. चे सुटे मिळव.

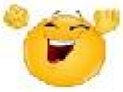

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

चाचणी क्रमांक २ **दिवस - बत्तीसावा**

विद्यार्थ्यांचे नाव - .... **गुण - १०**

प्र.१ला : लहान संख्येला गोल कर. १ गुण

२७ १७

प्र.२रा : मोठ्या संख्येला गोल कर. १ गुण

३८ ८३

प्र.३रा : ३ व ९ या य अंकापासून तयार होणाऱ्या दोन अंकी संख्या तयार कर. १ गुण

[ ] [ ]

प्र. ४ था: रिकाम्या जागी योग्य चिन्ह < , > लिही. १ गुण

४३ [ ] ३४ ४८ [ ] ५८

प्र. ५वा : जोड्या लाव. २ गुण

प्र. ६वा : बेरीज कर २ गुण

दशक	एकक
६ + २	४ ९

दशक	एकक
५ + ३	८ ६

प्र. ६वा : वजाबाकी कर २ गुण

दशक	एकक
६ - २	५ ५

दशक	एकक
५ - २	३ ८

क्षेत्राचे नाव - मापन

घटकाचे नाव - लांबी मोजूया

उपघटक - अप्रमाणित लांबीच्या एकाकाने वस्तूंची लांबी मोजणे

दिवस - तेहतीसावा

थोडे आठवूया

❖ खालील प्रत्येक गटातील लांब वस्तूच्या चौकटीत √ खूण कर.

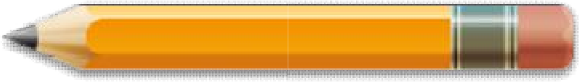
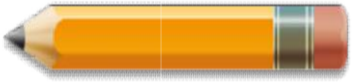

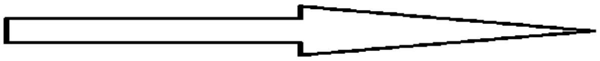
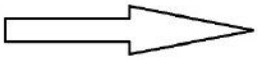

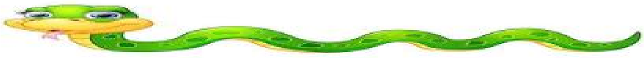

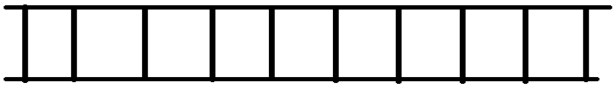
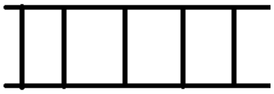

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला हाताची बोटे, हाताची वीत, हात, पाऊल यांसारख्या अप्रमाणित लांबीच्या एकाकाने वस्तूंची लांबी मोजता येते आणि अंदाज बांधता येतो.

थोडी उजळणी

❖ तुझ्या घरातील टेबलाची व कपाटाची लांबी लिही.

विद्यार्थ्यांचे नाव	अंदाजे विता	प्रत्यक्ष मोजून विता
टेबलाचे माप		
सुरेश		
सुधा		
कपाटाचे माप		
सुरेश		
सुधा		

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004279444275201177

शोधून पाहू...

❖ तुमच्या घराच्या दरवाजासाठी तोरण बनविण्यासाठी किती दोरा लागेल, अंदाज करा.

❖ आई ,बाबां समवेत इमारत बांधकाम चालू असेल त्या ठिकाणी जाऊन मापे कशी व कोणत्या साधनाने घेतात ते पाहा व निरीक्षण कर.

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - मापन **घटकाचे नाव - वजन करूया**

उपघटक - वस्तू हाताळून व तराजूच्या साहाय्याने वजन **दिवस - चौतिसावा**

थोडे आठवूया

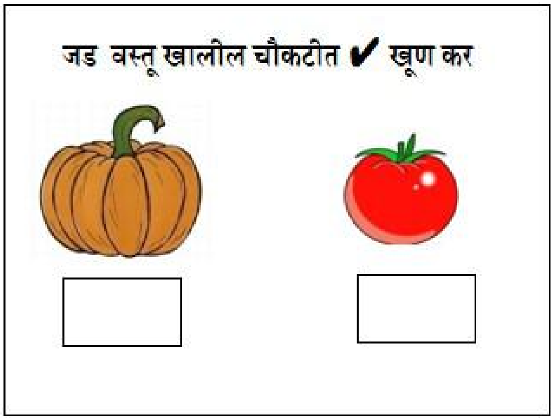

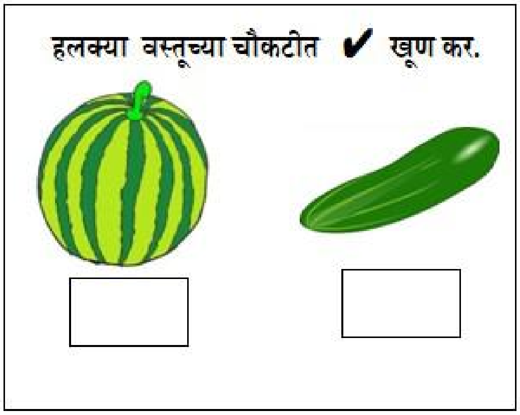

या पैकी तुला काय उचलता येईल ती चौकट रंगव.

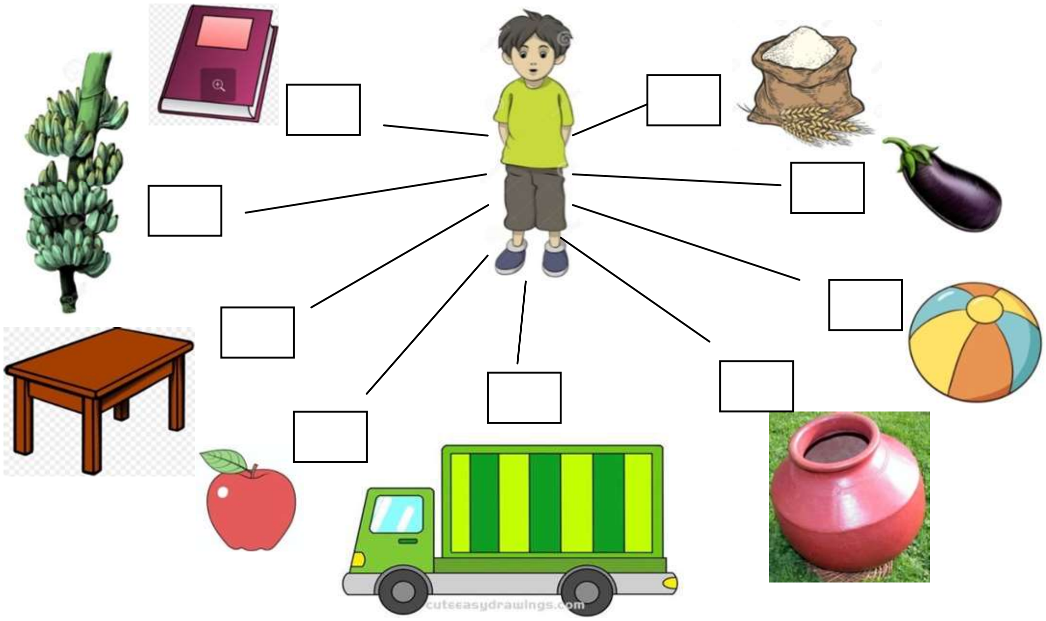

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

- ✓ मला प्रत्यक्ष वस्तू हाताळून जड किंवा हलके सांगता येते.
- ✓ मला तराजूचा उपयोग करून वजन करता येते.

थोडी उजळणी

कोणत्या वस्तूचे वजन जास्त असेल त्या वस्तूखालील चौकट रंगव.

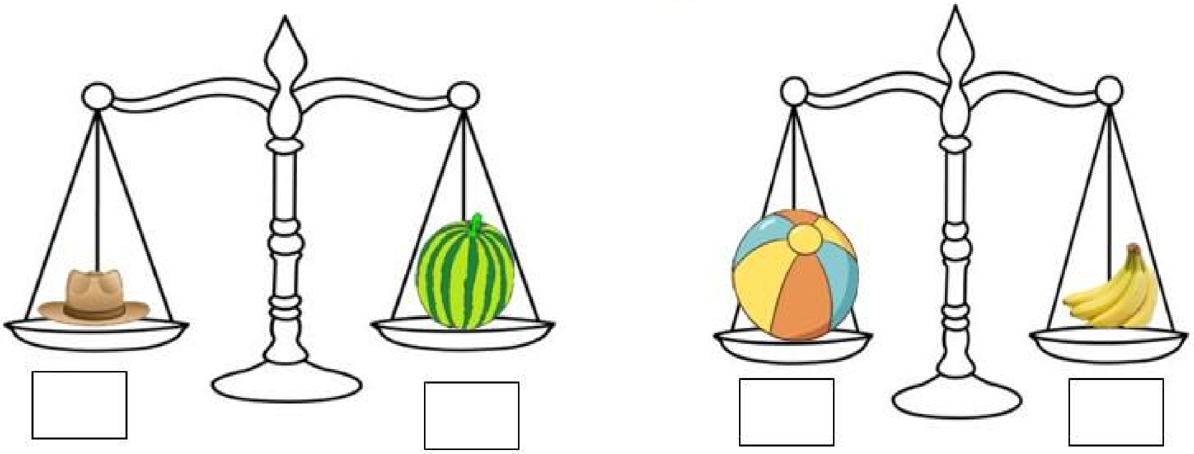

❖ खालील चित्रात कोणाचे वजन जास्त आहे त्या खालील चौकट रंगव.

थोडी मदत

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128884?contentId=do_31290041754929561611097
- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128884?contentId=do_3130139921134387201155

शोधून पाहू...

❖ अंदाज करून हलक्याअसणाऱ्या नावासमोरील चौकट रंगव.

१	हत्ती ☐	बदक ☐	५	पेरू ☐ बोर ☐
२	वाळलेला रुमाल ☐	ओला रुमाल ☐	६	वासरू ☐ गाय ☐
३	बैलगाडी ☐	ट्रक्टर ☐	७	कावळा ☐ चिमणी ☐
४	शेंगदाणे ☐	टरबूज ☐	८	भरलेला हंडा ☐ रिकामा हंडा ☐

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - मापन **घटकाचे नाव - धारकता मोजूया**

उपघटक - अंदाज आणि प्रत्यक्ष याचा पडताळा **दिवस - पस्तीसावा**

थोडे आठवूया

- कोणत्या बादलीत पाणी जास्त मावेल, त्यासमोरील चौकटीत √अशी खूण कर.

☐ ☐

- कोणत्या बाटलीत कमी औषध मावेल, त्यासमोरील चौकटीत √ अशी खूण कर.

☐

☐

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ अंदाज व प्रत्यक्ष कृती यांतून अंदाज कौशल्य वाढविता येते.

थोडी उजळणी

प्रत्येक गटातील जास्त पाणी मावेल,त्या भांड्यासमोरील चौकट रंगव.

	☐		☐
	☐		☐
	☐		☐
	☐		☐
	☐		☐

थोडी मदत

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31290041842123571211098
- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3130139921219420161132

सोडवून पाहू...

❖ चढता क्रम ओळख व त्याखालील चौकटीत (✓) अशी खूण कर.

☐

☐

☐

❖ जोड्या जुळवा.

अंघोळीसाठी	
पाणी पिण्यासाठी	
स्वयंपाकासाठी	
पाणी साठवण्यासाठी	

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

थोडे आठवूया

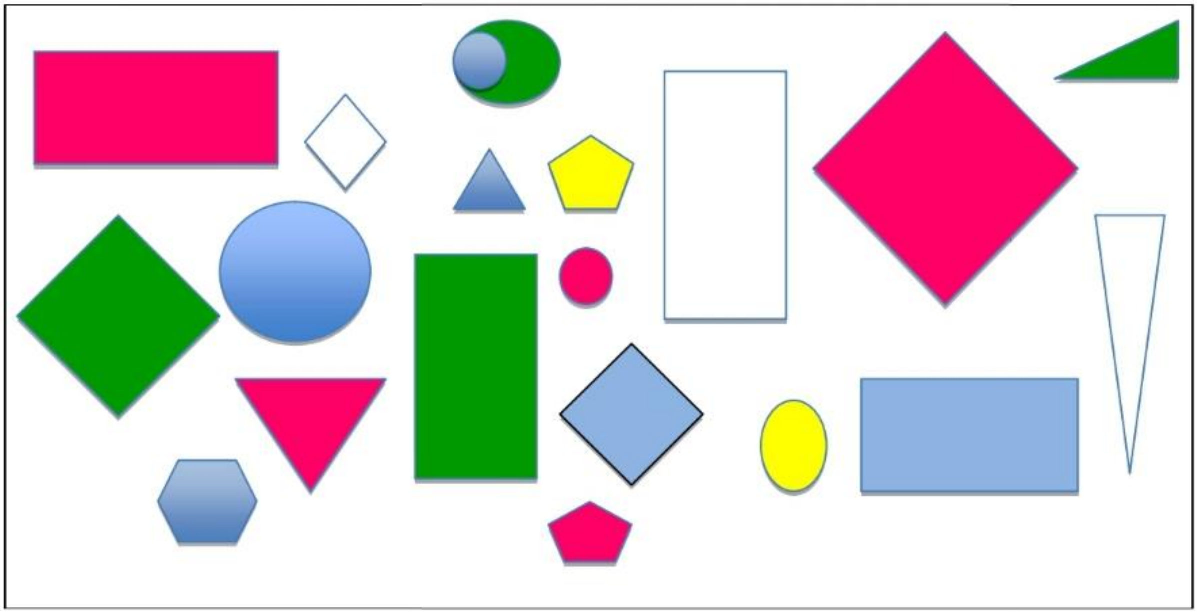

❖ **मोज व लिही .**

१) आकार लिही.

अ) तीन बाजू असलेले ☐ ब) चार बाजू असलेले ☐

क) चारपेक्षा जास्त बाजू असलेले ☐ ड) एकच वर्तुळाकार बाजू असलेले ☐

२) रंग लिही.

अ) निळ्या रंगाचे आकार ☐ ब) पिवळ्या रंगाचे आकार ☐

क) हिरव्या रंगाचे आकार ☐ ड) गुलाबी रंगाचे आकार ☐

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला मिळविलेल्या माहितीचे विश्लेषण करता येते.

थोडी उजळणी

❖ बाईंनी आज वर्गातील मुलांना कोणते खेळ आवडतात ही माहिती घेतली. ही माहिती बाईंनी खालीलप्रमाणे फळ्यावर लिहिली.

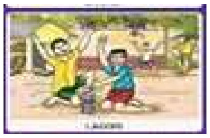

लगोरी

सना, दीप, राजवीर, सारा,वीरू, अहमद, जीत, गोपी, माला, संजू

क्रिकेट

जय, वेद, दीपा, ईशा, जॉन, रवी, किरण, साहील,मीरा

कबड्डी

रमा, राम, वेदांत, ओवी, इकरा, कावेरी, राणी, परी

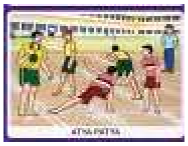

खो - खो

चिंटू, शैलेश, मनीष, प्रज्ञा, रशीद, गीता

१) वरील माहितीत किती खेळांबाबत माहिती दिलेली आहे ?........................

२) खो-खो आवडणाऱ्या मुलांची संख्या किती ?...................

३) कोणता खेळ सर्वांत जास्त मुलांना आवडतो ?.................

४) कोणता खेळ सर्वांत कमी मुलांना आवडतो ?...................

५) कब्बडीचा संघ किती खेळाडूंचा असतो ?...................

थोडी मदत

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004194688122881491

शोधून पाहू...

❖ तुमच्या घरी दादा, ताई, आई, बाबा, काका, काकी, मामा, मामी, मावशी, आत्या, आजी, आजोबा इत्यादी कुटुंबातील सदस्यांना कोणकोणते रंग आवडतात याची माहिती घे. घेतलेली माहिती खालील तक्त्यात मांड.

रंग	सदस्य

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

थोडे आठवूया

- दप्तरातील वस्तूंचा खालीलप्रमाणे तक्ता बनव.

वस्तूंची नावे	संख्या
पुस्तके	
वह्या	
पेन	
पेन्सिल	
खोडरबर	
टोकयंत्र(शार्पनर)	

१) दप्तरात सर्वांत जास्त कोणत्या वस्तू आहेत ?

२) पेन व पेन्सिली मिळून एकूण किती आहेत ?

३) दप्तरात सर्वांत कमी कोणत्या वस्तू आहेत ?

४) दप्तरात पुस्तकांची संख्या किती आहे ?

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ माहिती अधिक आकर्षक व वाचायला सोपी जावी म्हणून चित्रांच्या आधारे मांडता येते.

✓ मिळविलेल्या माहितीचे विश्लेषण करून अनुमान काढता येते.

थोडी उजळणी

पुढील उदाहरण अभ्यास.

- वर्गातील मुलांना आवडणाऱ्या भाज्यांची माहिती जमा करण्याचे ठरले आणि मुलांनी ती माहिती खालीलप्रमाणे मांडली.

भाजीचे नाव	मुलांची संख्या
मेथी	▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲
बटाटा	▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲
वांगी	▲▲▲▲▲▲
कारली	▲▲▲▲
शेपू	▲▲▲▲▲▲

- वरील तक्त्यावरून पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

  १) कोणती भाजी सर्वाधिक मुलांना आवडते ? ☐

  २) कोणती भाजी सर्वांत कमी मुलांना आवडते ? ☐

  ३) वांगी व कारल्याची भाजी किती मुलांना आवडते ? ☐

  ४) एकूण किती भाज्यांविषयी माहिती दिलेली आहे ? ☐

थोडी मदत

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3130139921345495041244

शोधवून पाहू...

- पुढे दिलेल्या बाबींची माहिती गोळा करून तक्त्यात मांडणी कर आणि चित्र रुपात मांडणी कर.

  १) तुझ्या घरातील वस्तू

  २) तुझ्या परिसरातील फुलझाडे

  ३) तुझ्या परिसरातील घरे

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - माहितीचे व्यवस्थापन **घटकाचे नाव - माहितीचे व्यवस्थापन**

उपघटक - मिळवलेल्या माहितीचे विश्लेषण करून अनुमान काढणे **दिवस - अडतिसावा**

थोडे आठवूया

चित्र पाहून खालील प्रश्नांची उत्तरे तोंडी सांग.

१) चित्रात एकूण किती प्राणी आहेत ? ....

२) चित्रात दोन पाय असणारे प्राणी किती ? ....

३) चार पाय असणारे प्राणी किती ?..................

४) हवेत उडणारे प्राणी किती ?..................

५) शिंगे नसणारे प्राणी किती ?..................

६) दूध देणारे प्राणी किती व कोणते ?..................

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला मिळविलेल्या माहितीचे विश्लेषण करून अनुमान काढता येतो.

✓ मला चित्रांच्या सहाय्याने माहिती दर्शविता येते आणि निष्कर्ष काढता येतो.

थोडी उजळणी

एका वर्गातील मुले पुढील प्रमाणे खेळ खेळतात ते पाहून खालील प्रश्नांची उत्तरे सांग.

लपंडाव	सापशिडी	कब्बडी	लंगडी	बुद्धिबळ
राकेश	सुनील	कोमल	राकेश	राकेश
अनिता	सानिया	किरण	कविता	आशा
सुमन	जॉन	सलीम		सुमन
अशोक		अक्षय		जॉन
आशा		गोपाल		राकेश

१) कोणत्या खेळत जास्त मुले सहभागी आहेत? ....

२) तीन खेळ खेळणारा कोण आहे? ....

३) दोन खेळ खेळणाऱ्या मुलांची नावे सांग ? ....

४) कोणत्या खेळात सर्वात कमी मुले सहभागी आहेत? ....

५) एका जागी बसून कोणता खेळ खेळतात ? ....

६) जॉन कोणकोणते खेळ खेळतो? ....

शोधून पाहू...

❖ तुझ्या आवडीची माहिती जमा कर आणि चित्रांच्या साहाय्याने तक्ता तयार कर. मित्र/मैत्रिणीलाही सांग. एकमेकांच्या तक्त्यांचा अभ्यास कर.

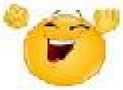

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - आकृतिबंध | घटकाचे नाव - आकृतिबंध

उपघटक - आकृतिबंध ओळखणे | दिवस - एकोणचाळीसावा

थोडी उजळणी

सोनू आणि मोनू फरशीवर खेळत असताना त्यांना खालील प्रकारे फरशीची रचना दिसून आली.त्यांचे लक्ष खिडकीच्या गजांकडे गेले, तेथेही त्यांना त्या गजांची वैशिष्टपूर्ण रचना दिसून आली. खिडकीच्या बाहेर ताईची ओढणी आईने सुकत टाकलेली त्या ओढणीवरील नक्षीतही त्यांना वेगवेगळ्या रंगांच्या, आकारांच्या रचना आढळून आल्या. आईच्या साडीवर पण त्यांना नक्षीतील रचना दिसून आल्या. अशा प्रकारच्या रचनेला आकृतिबंध म्हणतात.

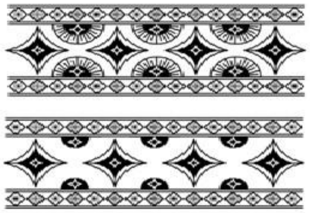
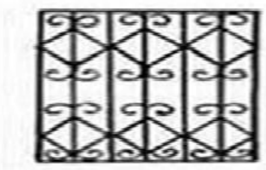

❖ **खालील आकृतिबंधांचे निरीक्षण कर.**

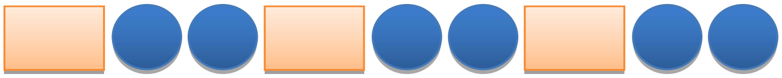

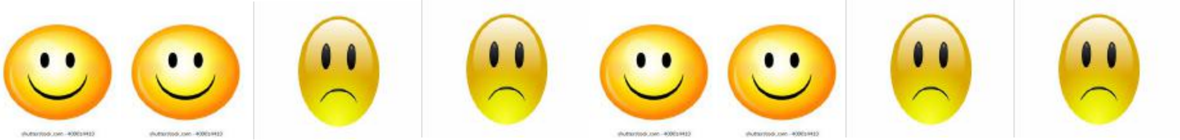

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ मला विविध आकार,नक्षी ,अक्षरे व संख्या यांच्या तयार झालेल्या आकृतिबंधाचा विस्तार करता येतो.

थोडी उजळणी

- पुढे दिलेल्या अक्षरांमध्ये कोणता आकृतिबंध आहे ते शोध.

B	C	B	C	B	C	B	C	B	C
A	B	B	A	B	B	A	B	B	A
A	A	A	A	B	A	A	A	A	B

- पुढील आकृतीबंधाचे निरीक्षण कर, आणि पुढील रिकाम्या जागेत आकृतिबंध पूर्ण कर.

३	४	५				९			१२	
४	६		१०		१४			२०		

थोडी मदत

- https://www.diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_31290042093108428811101

शोधून पाहू...

❖ पुढे दिलेल्या आकारांचा उपयोग करून अधिकाधिक आकृतिबंध तयार करून पुढील जागेत लिही. रंग उपलब्ध असल्यास रंगव.

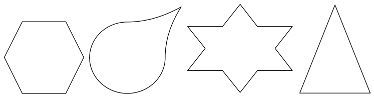

❖ आपल्या परिसरात, घरात असे वेगवेगळे आकृतिबंध आपल्याला पाहावयास मिळतात. त्यांचे निरीक्षण कर आणि पुढील चौकटीत तू पाहिलेले आकृतिबंध रेखाट.

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचे नाव - संख्यांवरील क्रिया | घटकाचे नाव - गुणाकार

उपघटक - गुणाकार पूर्वतयारी | दिवस - चाळीसावा

थोडे आठवूया

- **मोज पाहू पटपट !**

राहीने तिच्या ४ मित्र मैत्रिणींना घरी बोलाविले. तिच्या आईने प्रत्येकाला २ याप्रमाणे पेरू खायला दिले.

☐ + ☐ + ☐ + ☐ = ☐

आईजवळ एकूण ८ पेरू होते.

❖ बागेत झाडे ओळीत लावली आहेत.

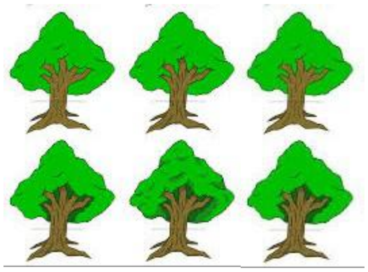

एकूण ओळी किती आहेत ? ☐

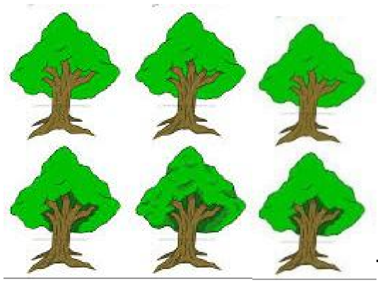

एका ओळीत किती झाडे आहेत ? ☐

एकूण झाडे किती ? ☐

म्हणजे ३+३+३+३ = ☐

म्हणजेच चार वेळा तीन घेऊन केलेली बेरीज . हे आपण ३ X ४ = १२ असे लिहितो. याचे वाचन तीन गुणिले चार बरोबर बारा असे करतात. X हे चिन्ह गुणाकारासाठी वापरले जाते.

अध्ययन निष्पत्ती/हे मला समजले.

✓ एकच संख्या पुनःपुन्हा घेऊन केलेली बेरीज म्हणजे गुणाकार होय हे मला समजले.

थोडी उजळणी

[ ] + [ ] = [ ]

[ ] + [ ] + [ ] = [ ]

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128884?contentId=do_31290042204259942414494

सोडवून पाहू...

सोडव.

सर्व मला जमले [ ]

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. [ ]

क्षेत्राचेनाव – संख्याज्ञान | **घटकाचे नाव - संख्यांवरील क्रिया**

उपघटक - गुणाकार संबोध सराव | **दिवस - एकेचाळीसावा**

थोडे आठवूया

२ + २ + २ म्हणजेच २ x ३ = ६

१ + १ + १ + १ + १ म्हणजेच x =

३ + ३ + ३ + ३ म्हणजेच x =

४ + ४ + ४ म्हणजेच x =

❖ उदाहरणे सोडव.

१) दोन तीन वेळा	=	२	X	३	=	६
२) दोन पाच वेळा	=		X		=	
३) दोन दोन वेळा	=		X		=	
४) एक चार वेळा	=		X		=	
५) तीन तीन वेळा	=		X		=	

❖ सोडव.

१. ४ X ५ = ४ + ४ + ४ + ४ + ४

२. ३ X ३ =

३. १ X १ =

४. २ X ५ =

५. ४ X ४ =

क्षेत्राचे नाव - संख्याज्ञान **घटकाचे नाव-** संख्यांवरील क्रिया

उपघटक - पाढे तयार करूया **दिवस -** बेचाळीसावा

थोडे आठवूया

	२	डब्यात दोन मनी घे	२	बे एके बे
	२ +२	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	४	बे दुने चार
	४ +२	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	६	बे त्रिक सहा
	६ + २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	८	बे चोक आठ
	८ + २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	१०	बे पाचे दहा
	१०+ २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	१२	बे साहे बारा
	१२ + २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	१४	बे साते चौदा
	१४ + २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	१६	बे आठे सोळा
	१६ + २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	१८	बे नवे आठरा
	१८ + २	त्यात आजून दोन मनी घे झाले	२०	बे दाहे वीस

थोडी उजळणी

❖ ३ ते ५ चे पाढे तयार कर. ते कसे वाचतात हे मोठ्यांकडून शिक.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3129004220425994241494

सोडवून पाहू...

किती त्रिक सहा ? ◯

किती चोक बारा ? ◯

तीन साहे किती ? ◯

किती दुणे आठ ? ◯

बे आठे किती ? ◯

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

थोडे आठवूया

❖ चल ३ चा पाढा तयार करूया.

	३	तीन एक वेळा	२	तीन एके तीन
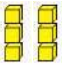	३ x २	तीन दोन वेळा	४	तीन दुने चार
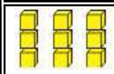	३ x ३	तीन तीन वेळा	६	तीन त्रिक नऊ
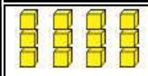	३ x ४	तीन चार वेळा	८	तीन चोक बारा
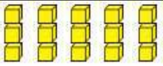	३ x ५	तीन पाच वेळा	१०	तीन पाचे पंधरा
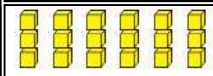	३ x ६	तीन सहा वेळा	१२	तीन साहे अठरा
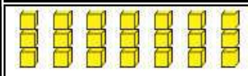	३ x ७	तीन सात वेळा	१४	तीन साते एकवीस
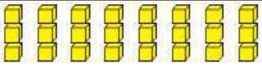	३ x ८	तीन आठ वेळा	१६	तीन आठे चोवीस
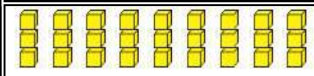	३ x ९	तीन नऊ वेळा	१८	तीन नवे सत्तावीस
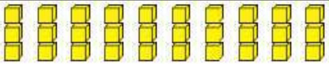	३ x १०	तीन दहा वेळा	२०	तीन दाहे तीस

थोडी उजळणी

❖ २ ते ५ चे पाढे तयार कर व त्याचे वाचन घरातील मोठ्यांकडून शिकून घे.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_31281332515785932812884?contentId=do_3130139921806295041245

सोडवून पाहू...

❖ गुणाकाराची दहा उदाहरणे तयार कर व सोडव.

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

क्षेत्राचेनाव - संख्याज्ञान **घटकाचेनाव - संख्यांवरील क्रिया**

उपघटक - पाढे तयार करूया **दिवस - चव्वेचाळीसावा**

थोडे आठवूया

पाढे तयार करूया.

दोन लाडू एका मुलाला		२ x १	२	बे एके बे
दोन लाडू दोन मुलांना		२ x २	४	बे दुने चार
दोन लाडू तीन मुलांना		२ x ३	६	बे त्रिक सहा
दोन लाडू चार मुलांना		२ x ४	८	बे चोक आठ
दोन लाडू पाच मुलांना	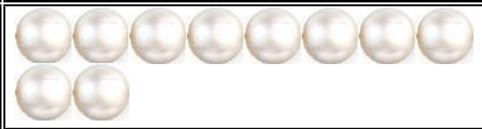	२ x ५	१०	बे पाचे दहा
दोन लाडू सहा मुलांना		२ x ६	१२	बे साहे बारा
दोन लाडू सात मुलांना	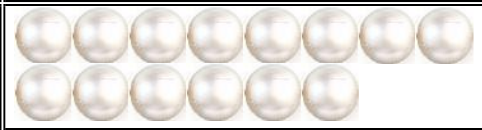	२ x ७	१४	बे साते चौदा
दोन लाडू आठ मुलांना		२ x ८	१६	बे आठे सोळा
दोन लाडू नऊ मुलांना	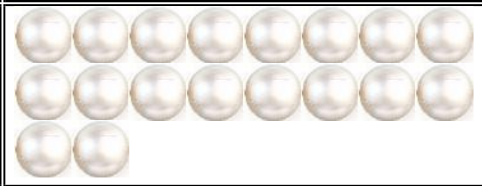	२ x ९	१८	बे नवे आठरा
दोन लाडू दहा मुलांना		२ x १०	२०	बे दाहे वीस

थोडी उजळणी

❖ ६ ते १० चे पाढे बेरीज व गुणाकार दोन्ही पद्धतीने तयार कर.

थोडी मदत

- https://diksha.gov.in/play/collection/do_312813325157859328128 84?contentId=do_3130139921937367041196

सोडवून पाहू...

❖ गुणाकाराची दहा उदाहरणे तयार कर व सोडव.

सर्व मला जमले ☐

मदत कोपऱ्याची अजून मदत घेईन. ☐

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,महाराष्ट्र

गणित सेतू अभ्यासक्रम

चाचणी क्र. ३ **इयत्ता - तिसरी** **दिवस - पंचेचाळीसावा**

विद्यार्थ्याचे नाव - .... **गुण -**

प्रश्न १- चित्ररूपातील संख्या अंकांत व अक्षरांत लिही. गुण२

दशक	एकक
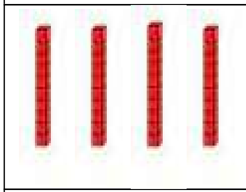	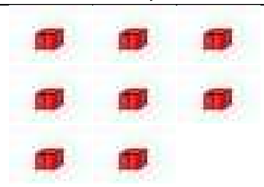

☐ ....

प्रश्न२- रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्या लिही. गुण २

	७६	

प्रश्न३- दिलेल्या संख्या चढत्या व उतरत्या क्रमाने लिही. गुण २

४५, ९८ ,३२

चढता क्रम	
उतरता क्रम	

प्रश्न ४- टप्पा ओळख व संख्या लिही. गुण २

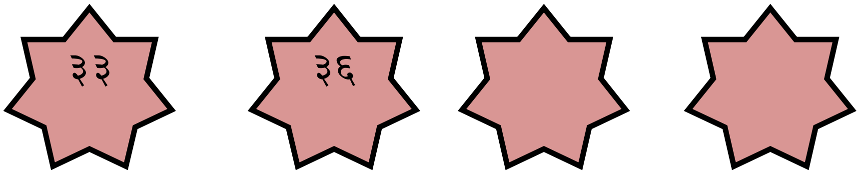

प्रश्न ५- रामरावांच्या शेतात आज ३८ टोपल्या भेंडीच्या व ५४ टोपल्या गवारीच्या निघाल्या .तर त्यांच्या शेतात आज एकूण किती टोपल्या भाजीच्या निघाल्या. गुण १

दशक	एकक

प्रश्न ६ - राहीने एकूण ९१उदाहरणे सोडविली. त्यांपैकी ४८ उदाहरणे बेरजेची होती आणि उरलेली वजाबाकीची होती,तर तिने वजाबाकीची किती उदाहरणे सोडविली? गुण१

दशक	एकक

प्रश्न ७ - दिलेली रक्कम मिळविण्यासाठी कोणत्या नोटा व कोणती नाणी घ्यावी लागतील त्याखालील चौकटीत √ अशी खूण कर. १ गुण

प्रश्न८ - तुझ्या घराच्या दरवाजाला तोरण खरेदी करायचे आहे. दरवाजाची लांबी किती विती आहे,

ते मोजून लिही. गुण १

प्रश्न९- सर्वांत जड वस्तूला रिंगण कर. गुण१

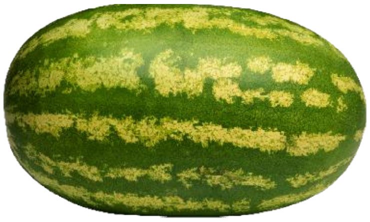

प्रश्न१० - सर्वांत कमी पाणी कोणत्या भांड्यात मावेल, त्या भांड्याखालील चौकटीत √अशी खूण कर. गुण १

☐	☐	☐	☐

प्रश्न ११- खालील आकृतिबंध पूर्ण कर. गुण १

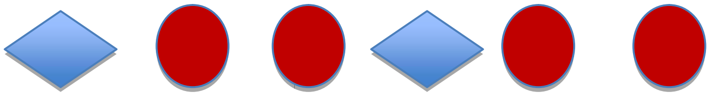 ____________

प्रश्न १२- रिकाम्या चौकटी पूर्ण कर. गुण २

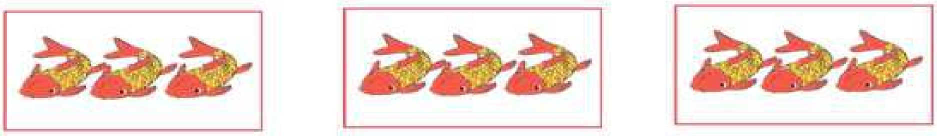

☐ + ☐ + ☐ = ☐

☐ X ☐ = ☐

प्रश्न १४- वार्षिक स्नेहसंमेलनानिमित्त आलेल्या पालकांनी त्यांची वाहने वाहनतळावर ठेवली

असता त्यांची संख्या खालील प्रमाणे आहे. गुण ३

वाहने	संख्या
	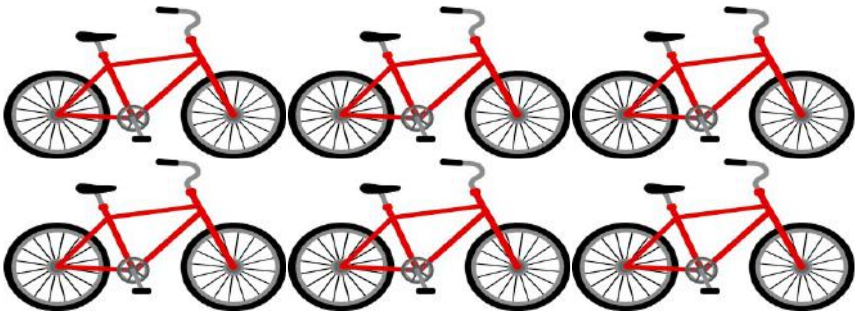

१) वाहनतळावरील सर्वांत जास्त वाहने कोणती ? ....

२) वाहनतळावरील सर्वांत कमी वाहने कोणती ? ....

३) वाहनतळावरील एकूण वाहने किती ? ....